

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

1. Ekimi Incelemek Gerek

Ekim Devrimi'nde talihli idik, ancak yazınımızda Ekim Devrimi o kadar talihli olmadı. Ekim Devrimi'nin genel bir tablosunu çıkaran siyasal ve örgütsel açıdan belli başlı anlarının altını çizen bir tek esere dahi sahip değiliz henüz. Dahası, devrimin hazırlığı veya devrimin kendisine ilişkin ve bunun çeşitli yönlerini niteleyen malzemeler de henüz yayımlanmış değil. Partinin ve Devrimin Ekim öncesi ve sonrası tarihine ilişkin bir dizi belge ve malzeme yayımlıyoruz. Ancak, Ekim'in kendisine çok daha az önem veriyoruz. Devrimi basardıktan sonra, sanki onu bir daha tekrarlamamıza gerek olmadığına karar vermişiz; Ekim'in incelenmesinden ve hazırlanışından acil görevler ve gelecekteki düzenlemeler için doğrudan bir yarar beklemiyoruz sanki.

Ne var ki, böyle bir değerlendirme, kısmen bilinçsizce de olsa tümü ile yanlış olmakla kalmayıp, daha da ötesinde darkafali milliyetçi bir niteliğe de sahiptir. Ekim Devrimi deneyimini tekrarlamak zorunda olmayışımız bu deneyden öğreneceğimiz bir şey olmadığı anlamına gelmez.

Enternasyonal'in sadece bir parçasıyız; diğer ülkelerin proletaryası halen kendi Ekim sorununu çözmek zorundadır. Ve geçtiğimiz son yıllarda da Batı'nın en ileri komünist partilerinin deneylerimizi özümsemek söyle dursun, onları olgular düzeyinde dahi tanımadıklarına dair yeterli ikna edici belirtilere sahibiz.

Elbette Ekim'i incelemenin, hatta Ekim'e değin malzemeleri incelemenin, eski görüş ayrılıklarını yeniden gündeme getirmeksizin mümkün olmadığı söylenebilir. Ancak soruna böyle yaklaşmak, fazla büyük bir sefillik olur. 1917'deki görüş ayrılıkları tabii ki son derece derin ve tesadüfi olmaktan uzaktılar. Ama, dün yanlış olanlara karşı bugün bunu bir mücadele silahı olarak kullanmak fazlasıyla bayagi bir yöntem olurdu. Ne var ki, basit kişisel kaygılar dolayısıyla uluslararası bir öneme sahip olan Ekim Devrimi'nin temel sorunlarını suskunlukla geçiştirmek daha büyük bir yanlış olurdu.

Geçtiğimiz yıl, Bulgaristan'da iki ağır yenilgiye uğradık: Önce BKP kadercı doktriner kaygılardan kalkınarak devrimci bir eylem için olaganüstü elverişli bir dönemi kaçırdı. (Stankof'un Haziran darbesinden sonra köylü ayaklanmaları); daha sonra hatasını onarmaya çalışarak siyasal ve örgütsel öncüllerini hazırlamaksizin parti Eylül ayaklanmasına giristi. Bulgar devrimi Alman devrimine bir giriş olmalıydı. Ne yazık ki bu felaketsiz girişi Almanya'da çok daha beter bir gelişme izledi.

Geçtiğimiz yılın ikinci yarısında bu ülkede dünya çapında tarihi bir öneme sahip olaganüstü devrimci bir durumun nasıl kaçırılacağına klasik bir gösterisini izledik. Bulgar ve Alman deneyimleri de yeterince bütünsel ve somut bir değerlendirmeye tabi tutulmadılar. Bu satırların yazarı, Almanyada'ki olayların akışının semasını geçen yıl geliştirdi. (Bkz. "**Doğu ve Batı**" adlı kitapçıkta **Bir Dönüm Noktası ve Geçtiğimiz Asama** bölümleri). O tarihten bu yana olup biten her şey bu semayı doğrulamıştır, kimse de başka bir açıklama getirmeye yeltenmemiştir. Ancak bizim için bir sema yeterli değildir, bize Almanya olaylarının gelişimini tüm verileriyle sergileyen eksiksiz bir tablo, bu üzücü yenilginin nedenlerini açığa çıkaran bir tablo gereklidir.

Ancak, daha henüz Ekim Devrimi'nin taktik ve siyasal tablosunu sergileyememişken, Bulgaristan ve Almanya olaylarının analizini düşünmek dahi güçtür. Daha henüz ne yaptığımızı ve nasıl yaptığımızı tam olarak algılayabilmiş dahi değiliz. Ekim'den sonra Avrupa'daki olayların kendiliğinden büyük bir hızla gelişeceğini ve bize Ekim derslerini teorik olarak özümsemeye vaktini dahi bırakmayacağı sanılıyordu. Ancak, onu yönetecek yetenekte bir parti olmaksizin proleter devriminin imkansızlığı açığa çıkmıştır. Proletarya kendiliğinden bir ayaklanma ile iktidarı ele geçiremez. Almanya gibi son derece sanayileşmiş ve yüksek bir kültüre sahip bir ülkede dahi, emekçilerin kendiliğinden ayaklanması (Kasım 1918) ancak iktidarı burjuvazinin eline teslim etmekten öteye geçememiştir. Proletarya mülk sahibi sınıfın elinden gasbedilmiş olan iktidarı eline

geçirebilir. Ancak proletarya için hiçbir şey partinin yerine geçemez. Komünist partilerinin örgütlenme süreci ("kitleler için mücadele", "birlesik cephe" vs.) gerçek anlamıyla ancak 1921'in ortalarında baslar. Ekim görevleri uzaklara gerilerken, Ekim'in incelenmesi de ikinci plana atilir. Geçtigimiz yıl bizi tekrardan proleter devriminin görevleriyle karsi karsiya getirdi. Tüm dökümanlari toplamak, tüm malzemeyi yayimlamak ve onlari incelemeye baslamak için zaman gelmistir.

Elbette biliyoruz ki her halk, her sınıf ve hatta her parti öncelikle kendi deneyimlerinden ders alır. Ancak bu, diğer ülkelerin, sınıfların ve partilerin deneylerinin de fazla önem tasimadigi anlamına gelmez kesinlikle. Büyük Fransız Devrimi'ni, 1848 Devrimi'ni ve Paris Komünü'nü incelemeseydik, 1905 deneyimine sahip olduğumuz halde Ekim Devrimi'ni hiçbir zaman gerçekleştiremezdik: gerçekten de bu deneyimi geçmiş devrimlerin derslerine dayanarak ve onların tarihi çizgisini sürdürerek gerçekleştirdik. Tüm karsi devrim dönemi 1905 deneyinin incelenmesiyle doluydu. Ancak muzaffer 1917 Devrimi'nin incelenmesi açısından 1905 için yaptimizin onda birini dahi gerçekleştirmiş degiliz. Elbette ki, bir gericilik döneminde veya sürgünde yasamıyoruz. Ne var ki bugün elimizdeki olanaklar ve güçler bu acili yıllara kıyaslanmayacak kadar çoktur. Partide ve tüm Enternasyonal'de Ekim Devrimi'nin incelenmesini gündeme almak gerek. Tüm partimiz, özellikle de gençlik örgütü, geçmişimizin tartismasız bir sinamasini saglayan ve bize geniş gelecek perspektifleri açan Ekim deneyimini titizlikle incelemelidir. Geçen yılki Alman dersi, sadece ciddi bir hatırlatma degil aynı zamanda tehditkar bir ihtardır da.

Ekim Devrimi'nin gelişiminin en ayrıntılı biçimi ile dahi özümsemesinin Alman partimiz için bir zafer garantisi olusturamayacağı rahatlıkla söylenebilir elbette. Ama bu tür bir akıl yürütme bizi hiçbir yere götürmez. Tabii ki, başka ülkelerde de zafere ulaşmak için sadece Ekim Devrimi'ni incelemekle yetinmek yeterli degildir; ancak devrimin yöntemlerini ve yasalarının kavrayısına dayanan kararlı ve uyanık bir parti yönetimi hariç, devrimin tüm öncüllerinin varolduğu durumlarla da karsi karsiya kalınabilir. Geçen yıl Almanya'daki durum da iste tam buydu. Bu durum başka ülkelerde de tekrarlanabilir. Oysa, proleter devriminin yasaları ve yöntemlerinin incelenmesi için bugüne kadar Ekim Devrimi'mizden daha önemli bir kaynak da yoktur. Tüm ayrıntileriyle elestirel bir biçimde Ekim Devrimi'mizin tarihini incelemeyen avrupalı komünist partilerinin önderleri, son emperyalist savaşın stratejik, taktik ve teknik deneylerini incelemeksizin kendini yeni savaşlara hazırlayan bir öndere benzerler. Bu tür bir önder ordularını bastan yenilgiye mahkum etmiş demektir.

Parti proleter devriminin temel aracıdır. Bir yıllık deneyimimiz (Subat 1917; Subat 1918) ve ek olarak Finlandiya, Macaristan, İtalya, Bulgaristan ve Almanya deneyleri, devrimci hazırlık çalışmaları döne-minden doğrudan iktidarı fethetme mücadelesine geçiste parti içinde bir krizin patlak vermesinin kaçınılmazlığını neredeyse yasalastırmamıza olanak tanırlar. Parti içindeki krizler genellikle her önemli dönemde ortaya çıkarlar, bu dönemecin öncülü veya sonucu olarak. Bunun nedeni ise partinin her gelişim döneminin kendine özgü nitelikleri olmasında ve her birinin ayrı alışkanlık ve belirlenmiş çalışma yöntemleri gerektirmesidir. Önemli bir taktik dönüşüm, bu alışkanlıklar ve yöntemlerle su veya bu oranda bir kopusu gerektirir: Krizlerin ve uyumsuzlukların doğrudan kaynağı iste burdadır, Lenin, Temmuz 1911'de şöyle der: "Tarihin ani bir dönemecinde, ileri partilerin dahi su veya bu oranda uzun bir dönem yeni duruma ayak uyduramamalarına, düne kadar doğru olsalar da -ki bu da tarihi dönemecin anılığı oranında "birden" olur- tüm anlamını yitirmiş sloganları tekrarladıklarına çok sık rastlanır." Burda bir tehlike yatar: Eger dönüşüm çok ani veya çok beklenmedik olduysa ve bir önceki dönemde partinin yönetici organlarında fazlasiyla uyusukluk ve tutuculuk birikti ise, parti yıllardır hatta on yıllardır hazırlandığı en önemli anda yönlendirmesini gerçekleştirmekten aciz hale gelir. Parti krizin etkisi altında kivrır ve hareketi amaçsız bir biçimde gerçekleştirecek yenilgiye gider.

Devrimci bir parti, diger politik güçlerin baskisi altindedir. Gelisminin her döneminde bunlara direnme ve bunlari itme yöntemlerini gelistirir. İç gruplasmalar ve sürtüsmeler içererek taktik dönemeçlerde direnme gücü azalir. Bu da, taktik dönemecin gereklerinin dogurdugu parti içi gruplasmaların büyük oranda gelisp çesitli sinifsal egilimlerin temeli haline dönüşme olanagini sürekli olarak yaratir. Daha basit bir ifade ile, sinifinin tarihi gereklerine kosut bir sekilde gelismeyen bir parti, baska sinifların dolayli bir araci haline gelir veya gelme ihtimalini tasir. Yukardaki saptamamız, her önemli taktik dönüşüm için geçerli oldugu oranda, büyük stratejik dönüşümler için daha da geçerlidir. Savas bilimi ile bir benzerlik kuracak olursak siyasette taktikten kastettigimiz tek tek hareketler yönetme sanatidir; stratejiden kastimiz ise yenme, yani iktidari ele geçirme sanatidir. Savastan önce İkinci Enternasyonal döneminde genellikle böyle bir ayrim gözetmiyor, sosyal de-mokrat taktik kavrami ile yetiniyorduk. Ve bu da bir tesadüfün ürünü degildi: Sosyal demokrasinin bir palamenter, bir sendikal, yerel, korporatif taktikleri mevcuttu. Tüm güçlerin ve kaynakların, düşmana karsi zaferi elde etmek üzere, tüm silahların birlesimi sorunu ikinci Enternasyonal döneminde gündeme gelmiyordu. Çünkü o, pratik olarak iktidar için mücadele görevine sahip gelmiyordu. 1905 devrimi uzun bir aralıktan sonra temel sorunları, proleter mücadelenin stratejik sorunlarını yeniden gündeme getirdi. Böylece, Rus devrimci sosyal demokratlarına, yani Bolsevıklere muazzam avantajlar sağlamis oldu. Devrimci stratejinin büyük çağı 1917'de basladı. Önce Rusya, daha sonra tüm Avrupa için. Strateji tabi ki taktige basvurulmasını engellemiyor: parlamenter faaliyet vs. görtüs açimizin disina çıkmazlar. Ancak artık iktidar için birlesik mücadeleye bagimli yöntemler haline gelerek baska bir öneme sahip olurlar. Taktik, stratejiye bagimlidir.

Taktik dönsümler genellikle parti içi sürtüsmelere sebep oluyorsa, stratejik dönüşümler de dogaldır ki çok daha derin sarsıntılara neden olurlar. Oysa en keskin dönüşüm proletarya partisinin hazirlik, pro-paganda, örgütlenme ve ajitasyon döneminden burjuvaziye karsi silahlı ayaklanma ve iktidar için dogrudan müdahale dönemine geçiş anidir. Parti içinde varolan tüm kararsız, kuskucu, uzlaşmaci, teslimiyetçi ögeler ayaklanmaya karsi çıkar, muhalefetine kilif olacak teorik formüller arar ve bu formülleri de daha dün hasımları konumundaki oportünistlerde hazir bulur. Daha birçok defalar bu olguyu gözlemlemek durumunda kalacağız.

Subat'tan Ekim'e giden dönemde kitleler içinde yaygın bir ajitasyon, örgütlenme çalışması yürüten parti, karar verici savasta kullanacağı silahlarını son bir kez gözden geçirip seçti. Ekim ve daha sonrasında bu silahın degeri geniş çaplı bir hareketle sinandı. Genel olarak devrim üzerine ve özel olarak Rus devrimi üzerine varolan çesitli görüşleri incelemekle uğrasıp 1917 deneyimini gelistirmek siyasetin marksist bir analizi yerine kisir bir skolastiklikle uğrasmak olur. Bu çesitli yüzme yöntemlerinin yararları üzerine saatlerce tartistikleri halde yüzücüler tarafından bu yöntemlerin uygulanmakta oldugu havuza bakmayı inatla reddeden insanlar gibi davranmak olur. Devrim üzerine görüşler, bu devrim sırasındaki uygulamalarının incelenmesinden daha iyi bir sekilde sinanamaz. Aynı sekilde yüzme yöntemlerinin en iyi sinanması da yüzücünün suya atlaması ile gerçekleştirilir.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

2. Proletarya ve Köylülüğünün Demokratik Diktatörlüğü:

Subat ve Ekim

Gelisimi ve sonuçları itibariyle Ekim devrimi, Rus sosyal demokrat çevrelerde (öncelikle de Emegin Kurtuluşu Grubu'nda) oldukça yaygın olan ve en geliskin örneğini Mensevikler'de bulan marksizmin sko-lastik taklidine korkunç bir darbe indirdi. Bu sahte marksizm esas olarak Marks'in *"ileri iilkeler geri iilkelere kendi gelecek gelismelerinin görüntüsünü verirler"* seklindeki sarli ve

sinirli görüslerini mutlak, tarih üstü bir kanuna dönüştürüp, işçi sınıfının partisinin taktigini bunun üzerine insa etmeye kalkismaktan ibaretti. Böyle bir teori ile henüz ekonomik olarak daha geliskin ülkeler yolu açmadıkça ve bir nevi örnek olmadıkça rus proletaryasi için iktidar mücadelesi dogal olarak söz konusu olamazdi. Her geri ülkenin ileri ülkelerin tarihinde kendi geleceginin bazı öğelerini bulabilecegi kuskusuzdur, ancak olaylarin akisinin genel bir tekrari söz konusu olamaz. Tam tersine, kapitalist ekonomi evrensel bir nitelik

kazandıkça geri öğelerle kapitalizmin en modern öğelerinin içiçe geçtiği geri ülkelerin gelisimi özel bit nitelik kazanmaktadır. Köylü Savaşları'na yazdığı önsözde En-gels şöyle yazıyordu: "*Belli bir asamada -ki bu her yerde mutlaka aynı zamanda veya aynı gelisim derecesinde olmayacaktır- burjuvazi yol arkadasi proletaryanın onu geçmekte oldugunun farkına varir.*" Tarihi gelisim rus burjuvazisini herhangi bir burjuvaziden çok daha erken ve bütünsel bir şekilde bu saptamayı yapmaya zorladı. Daha henüz 1905'in esiginde Lenin, rus devrimin özel niteligini proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü formülünde belirlenmişti. Kendi basına bu formül olaylarin ilerdeki akisini kanıtladığı gibi, olsa olsa proletaryanın köylülüğe dayanan sosyalist diktatörlüğü-ne dogru bir asama olarak önem sahibi olabilirdi. Tümü ile devrimci, alabildigine dinamik, Lenin'in meseleyi koyusu Menseviklerin semasi ile tam bir çeliski halindeydi. Çünkü Menseviklerin semasına göre Rusya ancak ileri ülkelerin tarihini tekrarlayacakti, yani burjuvazi iktidarda, sosyal demokrasi muhalefette kalacakti. Ancak partimizin bazı kesimleri Lenin'in formülünde diktatörlük degil demokratik kelimesini vurgulayıp onu sosyalist kelimesi ile çatistiriyorlardı. Bu da geri kalmis bir ülke olan Rusya'da tek olasi devrimin demokratik devrim oldugu anlamına geliyordu. Sosyalist devrim batidan baslamalıydı. Biz sosyalizm yoluna ancak Ingiltere'nin, Fransa'nın ve Almanya'nın izinden gidebilirdik. Ancak bu bakis açisi ister istemez Mensevizme dogru kayıyordu, ki bu da 1917'de devrimin görevleri artık birer öngörü sorunu olarak degil eylem sorunu olarak ortaya çıktıklarında iyice açığa çıkmıştır.

Devrim kosullarında (erken olarak addedilen) sosyalizme karsi demokrasiyi sonuna kadar gerçeklestirmeye kalkismak, siyasi olarak proleter tavirdan küçük burjuva tavra sapmak ve ulusal devrimin sol kanadına geçmek anlamına geliyordu.

Tek basia degerlendirildiginde Subat Devrimi bir burjuva devrimiydi. Ancak bir burjuva devrimi olarak çok geç kalmisti ve kendi içinde hiçbir kararlılık öğesi tasimiyordu. Derhal ikili iktidar ile kendini açığa vuran derin çeliskilerle parçalanmişti. Bu nedenle de ya proleter devrimine dogrudan bir giris haline dönüσεcekti -ki olan da bu oldu- ya da Rusya'yı bir yarisömürge haline getirecek bir burjuva oligarsisi haline dönüştürecekti. Daha sonralari Subat Devrimi'ni takip eden dönemi ya bir demokratik devrimin pekisme, gelisme ya da tamamlanma ya da onu proleter devrimin hazirlik dönemi olarak deger-lendirecektik. Bu ilk görüşü sadece Mensevikler ve Sosyal-Devrimciler degil, bazı Bolsevık önderler de paylasiyordu. Ama bun-larin Mensevikler ve Sosyal-Devrimcilerden farki, demokratik devrimi mümkün oldugu kadar sola itmeye çabalamalarıydı. Ne var ki özünde yöntemleri aynıydı: Yönetimdeki burjuvazi iizerinde burjuva demokratik rejimin sinirlerini asmayan bir baski uygulamak. Eger bir siyasi çizgi kazansaydı, devrimin gelisimi tümtüyle partimizin disinda gerçekleşecek ve sonunda parti tarafından yönlendirilmeyen bir işçi köylü kitlesi ayaklanmasıyla karsi karsiya kalacaktik. Baska bir deyişle, çok daha genis ölçekli Temmuz Günleri, yani bir felaket yasayacaktik.

Açıktır ki böyle bir felaketin dogrudan sonucu, partinin imhasi olacakti. Bu da, o dönem varolan görüş ayrılıklarının derinligini sergiler.

Devrimin ilk döneminde Menseviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin etkinlikleri pek tabii rastlanti degildi. Bu esas itibari ile basta köylü kitleleri olmak üzere Rus toplumu içinde küçük burjuvazinin nüfus bakımından üstünlüğünü ve devrimin henüz olgunlaşmamis niteligini yansitiyordu, Iste bu hamliktir ki savasin yarattığı özel kosullarda iktidardaki burjuvazinin tarihi haklarını savunan küçük burjuva devrimci-lerine halki yönetme olanagini verdi (en azından

görtüntüsel olarak). Ancak bu, Rus devrimi kaçınılmaz olarak Subat 1917'den Ekim 1917'e izlediği yoldan geçmek zorundaydı anlamına gelmez. Bu yol sadece sınıflararası güç ilişkisinden değil aynı zamanda savaşın yarattığı özel koşullardan da kaynaklanmaktaydı. Savaş sayesinde köylülük kendini milyonlarca insanlık bir ordu halinde örgütlenmiş ve silahlandırılmış olarak buldu. Proletarya kırsal kitleleri sürüklemek için kendi bayrağı altında örgütlenmeye fırsat bulamadan küçük burjuva devrimciler, savaşa karşı isyan etmekte olan köylü ordusunun kimliğinde doğal bir destek bulmuşlardı bile. Bu sayısız ordunun tüm ağırlığıyla, ki her şey doğrudan buna bağlıydı, proletarya üzerine baskı kurarak ilk zamanlarda onu peslerinden sürüklediler. Devrimin gidisi aynı sınıf temellerinde çok daha farklı olabilirdi: Bunu en iyi savaş öncesi olaylar sergilemektedir. Temmuz 1914'te Petrograd sokak çatışmalarına dahi dönüşen devrimci grevlerle çalkalandı. Bu hareketin yönetimi, tartışma götürmez bir biçimde; partimizin yeraltı teşkilatı ve legal basınina aitti. Bolşevizm etkinliğini genel olarak küçük burjuva partilerine ve tasfiyecilere karşı yürüttüğü, doğrudan mücadele sayesinde pekiştiriyordu. Hareketin gelişimi bu durumda ilk olarak Bolşevik partisinin gelişimi ile sonuçlanacaktı: 1914 işçi Temsilcileri Sovyeti eğer oluştuydu büyük bir olasılıkla basından itibaren Bolşevik olacaktı. Kirların uyanışı kentsel sovyetlerin yönetimi altında olacaktı ki onları da Bolşevikler yönetiyor olacaktı. Bu elbette sosyal devrimcilerin kirlar üzerindeki tüm etkilerini derhal yitireceklerdi artlamına gelmez. Büyük ihtimalle proleter devriminin ilk aşaması Narodniklerin bayrağı altında geçilecekti. Ancak o zaman bunlar kentlerdeki Bolşevik sovyetlerle ilişkiye geçmek için sol kanatlarını öne getirmek zorunda kalacaklardı. Bu durumda da ayaklanmanın doğrudan kaderi her şeyden önce köylülüğe bağlı ordunun konumu ve tutumu ile belirlenecekti. 1914-1915 hareketinin eğer savaş patlak vermeseydi zaferle sonuçlanıp sonuçlanmayacağını şimdi kestirmeye çalışmak imkansızdır ve ayrıca da gereksizdir. Ancak muzaffer devrim Temmuz 1914 olaylarının açtığı yolda gelişseydi Çarlığın devrilmesi daha baştan devrimci işçi sovyetlerini iktidara getirecekti. Bunlar da (ilk zamanlarda) sol Narodnikler aracılığıyla köylü kitlelerini yörelerine sürükleyecekti.

Savaş devrimci hareketi kesintiye uğrattı, erteledi, daha sonra da son derecede hızlandırdı. Milyonlarca insanlık bir ordu kimliğinde savaş, küçük burjuva partilerine sadece sosyal bir zemin kazandırmakla kalmadı aynı zamanda beklenmedik olaganüstü örgütsel bir zemin de yaratmış oldu: Gerçekten de, devrimci olduğu dönemde dahi köylülüğü örgütsel bir zemine dönüştürmek son derecede güçtür. Bu hazır örgüt olan orduya dayanan küçük burjuva Partileri proletaryaya korku salıp onu ulusal savunmanın kışkırtıcısına alıyorlardı. İşte bu nedendir ki Lenin daha başında eski slogan olan "proletaryanın ve köylülüğünün demokratik diktatörlüğü"ne karşı inatçı bir mücadele verdi. Çünkü bu, yeni koşullarda Bolşevik partisini ulusal savunmaci blokun sol kanadı haline dönüştürmek anlamına gelirdi. Lenin için temel görev proletaryanın öncüsünü ulusal savunma batagından kurtarmaktı. Proletaryanın bir sonraki aşamada kırsal emekçi kitlelerin toparlanma merkezi haline dönüşmesi ancak bu koşula bağlıydı. Peki ama demokratik devrime karşı, daha doğrusu proletaryanın ve köylülüğün, demokratik diktatörlüğüne karşı alması gereken tavır ne olacaktı? Lenin "partimizin tarihinde nice defalar gerçek yeni durumun özelliklerini incelemek yerine ezberlenmiş bir formülü aptalca tekrarlayarak" acı bir rol oynayan bu eski Bolşeviklere oldukça güçlü darbeler indirir: "Eski formüller üzerine değil yeni gerçekliğe dayanmak gerekir" diye ekler. "Kamanev'in eski bolşevik formülü: Burjuva demokratik devrim sonuçlanmamıştır, bu gerçekliği kucaklıyor mu? Hayır, bu formül yaslanmıştır, artık hiç bir değeri kalmamıştır, ölmüştür. Onu diriltme çabaları bosa çıkacaktır."

Lenin'in bazan işçi asker ve köylü temsilcileri sovyetlerinin Subat devriminin ilk döneminde proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünü bir dereceye kadar gerçekleştirdiğini söylediği doğrudur. Bu sovyetler iktidarı ellerinde tuttukları ölçüde doğrudur. Ne var ki Lenin'in birçok kereler açıkladığı gibi Subat dönemindeki sovyetler ancak bir yarı-iktidara sahiptiler. Burjuvazinin iktidarını bir yandan desteklerken öte yandan bir yarım muhalefet şekliyle onu baskı altında

tutuyorlardı iste tam bu ikircikli durumdur ki onların işçiler, köylüler ve askerlerin demokratik koalisyonunun çerçevesinin dışına çıkmamasını sağlıyordu. Bu koalisyona, düzenlenmiş devletsel ilişkilere dayanmayıp silahlı gücüyle devrimci konjonktürü temel aldığı anda diktatörlüğe yönelmekteydi. Ancak yine de ondan çok uzaktı. Uzlasmacı sovyetlerin istikrarsızlığının kökeni iste bu yarım iktidara sahip işölerin, köylülerin ve askerlerin koalisyonunun gayri resmi demokratik niteliğinde yatar. Bu sovyetlerin önündeki sıklar ya tamamen yok oluncaya kadar rollerinin azalmasına seyirci kalmak ya da iktidarı ellerine geçirmektir. Ne var ki sovyetler, iktidarı çeşitli partiler tarafından temsil edilen işçi köylü demokratik koalisyonu olarak değil ancak tek bir parti tarafından yönlendirilen ve kırsal kitleleri hepsinden önce de yarı proleter kesimleri pesinden sürükleyen bir proletarya diktatörlüğü olarak ele geçirebilirdi. Baska bir deyişle, işçi köylü demokratik koalisyonu, iktidara geçisten önceki bir önsekil olarak değerlendirilebilirdi ancak. Yani bir olgu olarak değil, sadece bir eğilim olarak. İktidara giden yol ister istemez demokratik çerçeveyi çatlatmak, köylülerin çoğunluğunu işçilerin pesinden gitmeye zorlamak, proletaryaya kenii sınıf diktatörlüğünü kurmak ve böylece de sosyal ilişkilerin köktenci bir demokratlaştırılmasına paralel olarak işçi devletinin kapitalist mülkiyet ilişkilerine sosyalist müdahalesini de gerekli kılacaktı. Bu koşullarda "demokratik diktatörlük" formülüne takilip kalmak, özünde iktidardan vazgeçmek ve devrimi bir çıkmaza sürüklemek olurdu. Bütün diğerlerinin etrafında dolastığı temel tartışmalı sorun suydur: İktidar mücadelesi vermek gerekir mi? İktidarı almak gerekli midir, değil midir? Bu bile gelip geçici görüş ayrılıkları ile değil, ilkesel iki eğilimle karşı karşıya olduğumuzu kanıtlar. Bu eğilimlerden biri dünya devrimine giden proleter eğilim, öteki ise, "demokratik" yani küçük burjuva eğilimdir ve bu da son tahlilde proletaryanın siyasi çizgisini yeniden oluşmakta olan burjuva toplumunun çıkarlarına bağlı kalma anlamına gelirdi. Bu iki eğilim, 1917 yılında az çok önemli olan her sorunda siddetle çatıştılar. Devrimci dönem, yani partinin biriktirdiği sermayenin eyleme geçtiği dönem kaçınılmaz olarak bu tür fikir ayrılıklarını gündeme getirecekti. Su veya bu anda, durumun gerektirdiği farklılıklarla birlikte bu iki eğilim daha bir çok kez tüm ülkelerde devrimci dönemlerde açığa çıkacaktır. Eğer "Bolsevizm"den, proletaryanın öncüsünün iktidarı ele geçirmesini sağlayacak bir eğitimi, büyük kararlılığı, bir örgütlenmeyi kastediyorsak, "sosyal-demokrasi"den de reformizmi ve burjuva toplumu sınırları içindeki muhalefeti ve bunun yasallığına uyum sağlamayı, yani kitleleri burjuva devletinin sarsılmazlığı inancı ile eğitmeyi kastediyorsak, bir komünist partisinde dahi -ki böyle bir parti de tarihin ocağından kusursuz olarak çıkmaz- sosyal demokrat eğilimlerle bolsevizm arasındaki mücadele iktidar sorununun doğrudan gündeme geldiği devrimci dönemde en açık ve en net biçimi ile ortaya çıkacaktır.

İktidarın fethi görevi ancak 4 Nisan'da yani Lenin'in Petrograd'a gelisinden sonra partinin gündemine girdi. Ne var ki, o andan itibaren dahi partinin çizgisi herkez için tartışmasız olabilecek sürekli bir niteliğe sahip değildi. Nisan 1917 Konferansının kararlarına rağmen devrimci çizgiye kah sinsi kah açık bir muhalefet tüm hazırlık dönemince kendini açığa vurdu.

Subat ile Ekim devriminin pekiştirilmesi arasındaki görüş ayrılıklarının incelenmesi sadece olaganüstü bir teorik öneme sahip değil aynı zamanda sonsuz pratik bir öneme de sahiptir. Lenin 1910'da RSDiP'in 1903'deki ikinci kongresinde açığa çıkan ayrılıkları zamansız ve erken olarak değerlendirmisti. Bu görüş ayrılıklarını kaynaklarından itibaren izlemek, yani 1903'ten, hatta "ekonomizm" döneminden itibaren incelemek yararlıdır. Ama böyle bir inceleme ancak bu görüş ayrılıklarının nihai sinava tabi tutulduğu, dönemi, yani Ekim'i de kapsar ve eksiksiz gerçekleştirilirse anlam kazanır.

Bu satırlarda, bu mücadelenin tüm aşamalarının ayrıntılı bir incelenmesini gerçekleştiremeyiz. Ancak partimizin gelişmesinin en önemli dönemi üzerine yazınımızda gözükken dayanılmaz boşlukları kısmen kapatmanın gerekli olduğu kanısındayız.

Daha önce de belirttiğimiz gibi iktidar meselesi görüş ayrılıklarının kilit noktasını oluşturur. Devrimci bir partinin (ve hatta devrimci olmayan bir partinin de) niteliğini saptamamıza yarayan temel ölçüt budur, incelediğimiz dönemde savaş sorunu gündeme gelir ve iktidar meselesi ile çok yakın bağlantı içinde çözülür. Bu iki sorunu kronolojik sırası içinde inceleyeceğiz: Partinin ve basının Çarlığın devrilmesinden sonraki ve Lenin'in gelisinden önceki ilk dönemdeki tavırları ve Lenin'in tezleri etrafında mücadele, Temmuz Günlerinin sonuçları, Kornilof ayaklanması, Önparlamento'nun Demokratik Konferansı, silahlı ayaklanma sorunu ve iktidar bunalımı (Eylül-Ekim), "homojen" bir sosyalist hükümet sorunu. Bu görüş ayrılıklarının incelenmesi umarız Komünist Enternasyonal'in diğer partilerine de yarayacak sonuçlar çıkarmamızı sağlayacaktır. Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

3. Savasa Savaş ve Ulusal Savunmacılık

Subat 1917'de Çarlığın devrilmesi elbette ileriye doğru dev bir sıçrayıdı. Ancak tek basına ele alındığında Subat Devrimi'nin tek anlamı Rusya'nın, örneğin Fransa'da varolan burjuva cumhuriyet biçimine yaklaşımda olduğu anlamına gelirdi. Küçük burjuva devrimci partileri tabii ki bunu bir burjuva devrimi olarak kabul etmiyorlar, ancak onu sosyalist devrime doğru bir aşama olarak da görmüyorlardı. Onlar Subat Devrimi'ni kendi basına bağımsız değeri olan bir demokratik kazanım olarak addediyorlardı. Devrimci ulusal savunmacılık ideolojisini bunun üzerine inşa etmişlerdi. Onlar su veya bu sınıfın hakimiyetini savunmuyorlar, devrimi ve demokrasiyi savunuyorlardı. Ne var ki kendi partimizde dahi ilk zamanlarda Subat Devrimi, devrimci perspektiflerde hatırı sayılır bir kaymaya sebebiyet verdi. Mart ayında Pravda Lenin'in konumundan çok devrimci ulusal savunmacılık konumuna çok daha yakındı.

Redaksiyonun makalelerinden 'birinde şöyle deniyordu: "Eğer iki ordu karşı karşıya ise en saçma siyasi çizgi onlardan birine silahlarını indirip evlerine dönmeyi önermek olur. Bu çizgi bir barış politikası değil, bir kölecilik politikası olurdu. Özgür bir halkın nefretle reddedeceği bir politika. Hayır, halk mevzisini terketmeyecek ve her kursuna kursunla, her bombaya bombayla cevap verecektir. Devrimin askeri güçlerinin herhangi bir şekilde dağılmasına izin vermemeliyiz." (Pravda, 15 Mart 1917; Gizli Diplomasiye Hayır). Görüldüğü gibi burada sözkonusu olan hakim veya ezilen sınıflar değil özgür halk kavramı; iktidar için mücadelede sınıflar değil "mevzisini terketmeyen" özgür halktır Bu görüşlerin ifadesi de içeriği de ulusal savunmacıdır. Aynı makalede su satırları da okuyabiliriz: "Siarimiz devrimci olan ordunun veya devrimcilesmekte olan ordunun dağıtılması değil, keza "Kahrolsun Savaş!" Seklindeki içi boş ifade de değildir. Bizim Siarimiz Geçici Hükümet'e baskı yaparak onu açıkça dünya demokrasisi yönünde tüm savaskan ülkeleri derhal tartışmaya çağırarak dünya savaşına son vermenin yollarını araştırmaya zorlamaktır. O ana kadar kimse savaş mevzisini terketmeyecektir. Emperyalist hükümeti bu tür bir denemeye zorlamak üzere ona baskı yapma programı, Almanya'da Kautsky ye Ledebour'un, Fransa'da Lonfue'nin, İngiltere'de Mac Do-nald'in programıydı ama Bolsevıkların programı kesinlikle değildi. Bu makalede Pravda'nın redaksiyonu, Petrograd sovyetinin (devrimci ulusal savunmacılık ruhuyla kaleme alınmış) Tüm Dünya Halklarına bildirgesini desteklemekle kalmıyor, Petrograd'taki iki toplantıda kabul edilen açıkça ulusal savunmacı kararlarla da dayanışmasını dile getiriyordu. Bu kararlardan birinde şöyle deniyordu: "Eğer Alman ve Avusturya demokrasisi sesimizi duymazlarsa (yani Geçici Hükümetin ve uzlaşmacı sovyetin sesini; Leon T. notu) vatanımı kanımızın son damlasına kadar savunacağız".

Bu makale bir istisna değildir. Lenin'in Rusya'ya dönüşüne kadar Pravda'nın izlediği çizgiyi yansıtır tümüyle. Nitekim Savaş Üzerine (Pravda, 16 Mart 1917) makalesinde -ki bu makalede halklara bildirgesi üzerine bazı eleştirel notlar da bulunmaktadır- şöyle bir duyuruya rastlanıyor: "Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetinin, dünya halklarına, katliami sona erdirmek için, hükümetlerini zorlamaya davet eden çağrısını kutlamamak mümkün değildi." Peki ama savaşa nasıl son verilecek?

Aynı makalede bu soruya da şöyle cevap veriyor: "Çıkis yolu, Geçici Hükümete baski yapip onu derhal baris görüşmeleri yapmaya razı olduğunu beyan etmeye zorlamak".

Az veya çok örtülü bir biçimde ulusal savunmacı ve uzlaşmacı nitelikte buna benzer bir dizi alinti yapmak mümkün. Henüz o zaman Zürih'ten kaçmayı basaramamış olan Lenin Uzaktan Mektuplar'ında uzlaşmacılığa ve ulusal savunmacılığa verilmiş her tür taviz benzerine kesinlikle karşı çıkıyordu. 8 Mart'ta şöyle yazıyordu: *"Bu hükümetin emperyalist savaşın sürmesini istediğini, İngiliz sermayesinin ajanı olduğu, monarsinin yeniden insasından ve kapitalistlerle toprak sahiplerinin egemenliğinin pekiştirilmesinden yana olduğunu halktan gizlemenin ve yoksaymanın kabul edilebilir hiçbir tarafı yoktur"*. Daha sonra 12 Mart'ta Lenin bu kez şöyle der: *"Bu hükümetten demokratik bir baris imzalamasını önermek üzere seslenmek toprak sahiplerine ve tüccarlara allahın yasalarına göre yaşamayı, tüm insanları sevmeyi, sol yanına tokat atıldığında sağ yanını uzatmayı öneren saf bir köy papazı gibi hareket etmek olur."*

4 Nisan'da Petrograt'a girisinin ertesi günü Lenin, Pravda'nın savaş ve baris konusundaki tutumuna kararlı bir şekilde karşı çıktı: *"Geçici Hükümet'e hiçbir destek verilmemelidir"* diyordu, *"tüm vaadlerinin, özellikle de ilhaklardan vazgeçeceğine dair olanın sahteliğini açıklamak gerekir. Bu hükümetten emperyalist olmaktan vazgeçmesini talep etmek yerine (ki bu talep olsa olsa yanılmalara yolaçar) onun maskesini yırtmak gerekir."* Lenin'in Pravda tarafından bu kadar olumlu karşılanan 14 Mart çağrısını "bulanık ve karmaşık" olarak nitelediğini belirtmeye gerek yok. Diğer halkları kendi bankacılarıyla ipleri koparmaya davet edenlerin aynı zamanda kendi bankacılarıyla bir koalisyon hükümeti kurmaları korkunç bir ikiyüzlülüktür. Lenin platform taslağında şöyle der: *"Merkez adamları marksist olduklarına, baristan yana olduklarına, hükümetlerinin 'halkın baris istegini ifade etmesi' için her tür baskı yapmaktan yana olduklarına yemin billah ediyorlar."*

İlk ağızda buna şöyle itiraz edilebilir: Peki bir devrimci parti burjuvaziye ve onun hükümetine baskı yapmaktan vaz mi geçer? Elbette ki hayır. Burjuva hükümetine baskı reformlar yoludur. Devrimci Marksist bir parti reformlardan vazgeçmez. Ancak reformlar ikincil konular üzerindedir, temel sorunlarda değil. Reformlar yoluyla iktidarı ele geçiremezsiniz. Bir baskı yoluyla burjuvaziye kaderinin oynandığı bir sorunda politika degistirmeye zorlayamazsınız. İste tam, reformist bir baskıya hiçbir alan tanımadığı içindir ki savaş devrimci bir durum yaratmıştır: Ya sonuna kadar burjuvazinin pesinden gidilecekti ya da iktidarı onun elinden kapmak için kitleler ona karşı ayaklandırılacaktı. İlk durumda burjuvaziden iç politikada bazı tavizler koparılabilirdi ama emperyalizmin dış politikasını istisnasız desteklemek kaydıyla. Bu nedenledir ki sosyalist reformizm savaşın başlangıcından itibaren açıkça sosyalist emperyalizme dönüşmüştür. İste bunun içindir ki gerçekten devrimci olan ögeler yeni bir enternasyonal yaratmaya girmek zorunda kalmışlardır. Pravda'nın görüşleri proleter devrimci değil demokratik ulusal savunmacıydı, ulusal savunmacılıkta ikircikli olsa dahi, Çarlığı devirdik deniliyordu, demokratik iktidar üzerine bir baskı uyguluyoruz, bu iktidar haklara baris önermelidir. Eger Alman demokrasisi kendi hükümetine yeterli baskıyı uygulamazsa "vatanimizi kanımızın son damlasına kadar savunuruz. Böylece baris burjuva Geçici Hükümeti'ne rağmen salt işçi sınıfı tarafından gerçekleştirilmesi gereken bir görev olarak konmuyordu, çünkü proletaryanın iktidarı fethetmesi pratik bir devrimci görev olarak görülmüyordu. Oysa her ikisi de birbirinden ayrılmaz görevlerdi.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

4. Nisan Konferansı

Lenin'in Finlandiya garında rus devriminin sosyalist niteliği üzerine yaptığı konuşma birçok parti yöneticisinde bir bomba etkisi yaptı. Lenin'le "demokratik devrimin tamamlanması" taraftarları arasındaki polemik daha ilk günden başlamıştı.

Nisan'da "Kahrolsun Geçici Hükümet!" sloganının çinladığı silahlı gösteri keskin bir çatışmaya sebep oldu. Bu gösteri, sağın bazı temsilcilerine Lenin'i Blankizmle suçlama fırsatı verdi: Henüz o zaman Sovyetlerin çoğunluğunun desteklediği Geçici Hükümet'in devrilmesi güya sadece emekçilerin çoğunluğunun iradesine rağmen gerçekleştirilebilirdi. Sekülsel olarak böyle bir suçlamanın tamamen desteksiz olmadığı sanılabilir. Oysa gerçekte Lenin'in Nisan'daki politikasında Blankizmin izi dahi yoktu. Onun için bütün sorun suydı: Sovyetler ne ölçüde hala kitlelerin gerçek haleti ruhiyetini yansıtıyorlar ve parti onlara doğru yönelmekle hata mı ediyordu? Gerekli olduğundan "daha solda" olan Nisan gösterici kitlelerin haleti ruhiyesini sinamaya ve kitlelerle sovyetlerdeki çoğunluk arasındaki ilişkiyi belirlemeye yarayan bir kesif koluydu. Bu gösteri uzun bir hazırlık çalışmasının gerekliliğini gösteriyordu. Mayıs ayında Lenin, Moskova'ya gidip fazla ileri giden ve Geçici Hükümet'i tanımadıklarını ilan eden, Kronstad bahriyelilerini ciddi bir şekilde uyarmıştı. İktidar mücadelesine karşı çıkanlar ise meseleyi bambaşka bir şekilde koyuyorlardı. Partinin Nisan konferansında Kamanev şikayetlerini şöyle sıralıyordu: "Pravda'nın 19. sayısında bazı yoldaşlar (tabii ki söz konusu olan Lenin; Leon T'nin notu) Geçici Hükümet'in devrilmesi üzerine bir karar tasarısı sunmuşlardı, bu karar son bunalımdan önce basılmıştı ancak daha sonra maceracı izler taşıdığı ve dağınıklık yaratabileceği için geri çekilmişlerdi, söz konusu yoldaşlar bu bunalım sırasında bazı şeyler öğrenmiş gözüküyorlar. Şimdi öneriler karar' (yani Lenin'in konferansa sunduğu karar; Leon T.'nin notu) bu hatayı tekrarıyor" Sorunun böyle konulması son derecede anlamlıdır. Lenin denemeyi gerçekleştirdikten sonra Geçici Hükümet'in derhal devrilmesi talebini geri çekmişti. Ancak bunu sadece geçici olarak, kitlelerin uzlaşmacılara karşı öfkelerinin gelişimi süratine bağlı olarak belki birkaç hafta için, belki de birkaç ay için geri çekmişti. Muhalefet ise bu talebin kendisini bir hata olarak değerlendiriyordu. Lenin'in geçici olarak geri adım atması politik çizgisinde herhangi bir değişikliğe tekabül etmiyordu. Lenin demokratik devrimin henüz bitmediği görüşüne dayanmıyor; buna karşın sadece kitlelerin Geçici Hükümet'i devirmeye henüz hazır olmadığına ve onu bir an önce hükümeti devirecek yeteneğe kavuşturmak gerektiğine dayanıyordu.

Partinin tam Nisan konferansı bu temel soruna ayrılmıştı: Sosyalist devrimi gerçekleştirmek üzere iktidarın ele geçirilmesine mi yöneliyoruz, yoksa demokratik devrimin tamamlanmasına mı yardımcı oluyoruz? Ne yazık ki bu konferansın tutanakları henüz yayımlanmadı. Oysa belki de parti tarihimizde devrimin kaderi üzerine bu kadar doğrudan, bu kadar büyük öneme sahip olan başka bir kongre olmamıştır.

Ulusal savunmacılığa ve ulusal savunmacılara karşı amansız mücadele; sovyetlerde çoğunluğunun ele geçirilmesi; Geçici Hükümet'in sovyetler aracılığıyla devrilmesi; devrimci bir barış politikası; içinde sosyalist devrim programı, dışında uluslararası devrim programı; iste Lenin'in platformu buydu. Bilindiği gibi muhalefet Geçici Hükümet'e baskı yapılarak demokratik devrimin tamamlanmasından yanaydı. Sovyetler burjuva iktidarı üzerinde bir "denetim" organı olarak kalmalıydılar. Bu da, ulusal savunmacılık karşısında çok daha uzlaşmacı bir tavra neden oluyordu. Lenin'e karşı çıkanlardan biri Nisan konferansında şöyle diyordu: "İşçi, Asker Sovyetlerinden söz ettiğimizde bunları güçlerimizin ve iktidarın düzenleyici birer merkezi olarak değerlendiriyoruz... Salt adları dahi bunların proleter ve küçük burjuva güçlerin bir bloku olduğunu kanıtlamaya yeter; bu blok burjuva demokratik görevleri tamamlama gerekliliği ile karşı karşıyadır. Eğer burjuva demokratik devrimi tamamlandıysa bu blok artık varolamaz... Ve proleterya devrimi mücadeleyi ona karşı yürütür... Ne var ki bu sovyetleri güçlerimizin örgütlenme merkezleri olarak kabul ediyoruz... Böylece burjuva devrimi henüz tamamlanmamış, tüm boyutunu açığa çıkarmamıştır ve dolayısıyla eğer tümüyle tamamlanmış olsaydı o zaman iktidarın proletaryanın eline geçeceğini kabul etmeliyiz." (Kamanev'in konuşması)

Bu akıllı yürütmenin tutarsızlığı çok açıktır: Gerçekten de iktidar başka ellere geçmedikçe devrim hiçbir zaman tümüyle tamamlanmış olmayacaktı. Yukarıdaki konuşmanın sahibi devrimin temel

eksenini gözardı ediyor ve partinin görevlerini, sınıf güçlerinin gerçek gruplaşmasına bakarak değil, devrimin bastan burjuva demokratik olarak sekilsel bir tanımlanmasından çıkartıyordu. Ona göre küçük burjuvaziyle blok yaparak burjuva devrimi tamamlanmadıkça, burjuva iktidarını denetlemek gerekirdi, Bu açıkça Mensevik bir semadır. Devrimin görevlerini doktrinci bir şekilde sınırlayıp onu "burjuva" bir devrim olarak niteleyince, kaçınılmaz olarak Geçici Hükümet üzerine denetim politikasına, ilhaksız bir barış programı talebine vs. varılacaktı. Demokratik devrimin tamamlanması denilirken, Bolşevik partisinin içinde, sol kanat rolü oynadığı bir Kurucu Meclis aracılığıyla gerçekleştirilecek bir dizi reform kastediliyordu. Böylece "tüm iktidar sovyetlere" sloganı gerçek içeriğini yitiriyordu. Muhalefette olan diğer yoldaslarından daha mantıklı olan Nogin Nisan konferansında şöyle demeye kadar varıyordu: "Gelişim evresiyle birlikte sovyetlerin en önemli yetkileri giderek yokolacak, bir dizi idari işlevleri belediyelere, Zemstvos'lara vs. devredilecektir. Devlet örgütlenmesinin gelecek gelişmesine bakarak: Kurucu bir meclisin olacağını ve arkasından bir parlamento geleceğini inkar edemeyiz. Dolayısıyla giderek sovyetler temel işlevlerini yitirecektir. Ancak bu utanç

verici biçimde varlıklarına son vereceklerdir anlamına gelmez. Yetkilerini devretmekle yetineceklerdir. Komün cumhuriyeti, bizde şu an varolan tipteki sovyetlerle kurulmayacaktır."

Nihayet bir üçüncü muhalif de sorunu Rusya'nın sosyalizm için uygunluğu açısından koydu:

"Proleter devrimi programını öne sürdüğümüzde kitlelerin desteğine güvenebilir miyiz? Hayır!

Çünkü Rusya Avrupa'nın en küçük burjuva ülkesidir. Eğer parti sosyalist devrim programını! kabul ederse bir propaganda derneğine dönüşecektir. Devrim batıdan başlamalıdır... Sosyalist devrimin günesi nereden doğacaktır? Bizdeki küçük burjuva ortam dikkate alınırsa sosyalist devrimin insiyatifini ele almanın bize düşmediği kanısındayım. Bunun için yeterli güce sahip değiliz, ayrıca nesnel koşullar da mevcut değildir. Nasıl bizde Çarlığın devrilmesi gündeme gelmişse batıda da sosyalist devrim gündemdedir."

Nisan konferansında Lenin'in tüm muhalifleri Nogin'in vardığı sonuçlara kadar gitmiyorlardı.

Ancak tümü de esyanın tabiatı gereği birkaç ay sonra, Ekim'in arifesinde bu sonuçları kabullenmek zorunda kaldılar. Ya proleter devrimini yöneltmek ya da burjuva parlamentosunda muhalefet rolüyle yetinmek: İste partimizin önündeki alternatifler bunlardı, ikinci tavir Mensevikti, veya daha doğrusu menseviklerin Subat Devriminden sonra terketmek zorunda kaldıkları tavidir. Gerçekten de yıllar boyunca Mensevik liderler gelecek devrimin burjuva olacağını tekrarlayagelmisler ve burjuva bir devrimin hükümetinin de sadece burjuvazinin görevlerini yerine getirebileceği, sosyal demokrasi'nin ise burjuva demokrasisinin görevlerini üstlenemeyeceğine göre, "burjuvaziye sola itmeye çalışmakla birlikte" muhalefet rolüyle kendisinin sınırlaması gerektiğini savunuyorlardı. Özellikle Martinov bu temayı geliştirmekten bıkmamıştı. Subat Devrimi kısa bir süre sonra Mensevikleri hükümete katılmaya sürükledi, ilkesel tutumlarından Menseviklerin sahip çıkmaya devam ettikleri tek nokta, proletaryanın iktidarı ele almaması gerektiği teziydi. Yani böylece, Bolşeviklerin, Menseviklerin hükümete katılmasını mahkum etmekle birlikte proletaryanın iktidarı ele almasına karşı çıkan kesimi, aslında Menseviklerin devrim öncesi çizgilerine kayıyorlardı. Devrim iki yönde de politik kaymalara neden oldu. Sağcılar, Kadet oldu ve Kadet'ler ise Cumhuriyetçi (sola kayma), Sosyal-Devrimciler ve Mensevikler ise yönetici bir burjuva partisi oldular (saga. kayma). Burjuva toplumu bu tür yöntemlerle iktidarı, istikrarlı ve düzenini korumak için yeni bir iskelet yaratmaya çağırıyordu.

Ancak Mensevikler; bilimsel sosyalizmlerini bayagi bir demokrasi için terkederlerken, Bolşeviklerin sağ kanadı ise sekilsel sosyalizme, yani daha dün Menseviklerin isgal ettiği konuma geçiyorlardı.

Aynı gruplaşma savaş konusunda da ortaya çıktı. Birkaç doktrinci hariç, burjuvazi (ki zaten askeri zaferden umudunu kesmişti) şu formülü benimsedi: "Ne ilhak, ne pay!" Zimmerwaldci Mensevikler ve S.R'ler (ki bunlar burjuva cumhuriyetçi vatanlarını savundukları için Fransız sosyalistlerini

elestirmislerdi) kendilerini burjuva demokrasisi içinde hisseder hissetmez ulusal savunmaci kesildiler: Pasif enternas-yonalist konumdan aktif yurtseverlige geçtiler. Aynı zamanda bolsevikerin sag kanadi ise pasif enternasyonalizmden "ilhaksiz ve pay-siz" demokratik bir baris için Geçici Hükümet'e "baski" tavrına kaydilar. Böylece proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü formülü Nisan Konferansında teorik ve politik olarak parçalandi ve birbirine zit iki görüş açığa çıkartti. Sekilsel sosyalist sinirlamalarla gizlenmiş demokratik görüş ve sosyal devrimci yani gerçek bolsevik görüş.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

5. Temmuz Günleri, Kornilof Ayaklanması Demokratik Konferans, Önparlamento

Nisan Konferansı kararları partiye sağlam bir zemin kazandırmakla birlikte, parti yönetimindeki görüş ayrılıklarını gideremedi. Tam tersine bu görüş ayrılıkları, olayların akışı sırasında çok daha somut şekillere bürünerek en keskin şekillerini devrimin en önemli anında, Ekim günlerinde aldılar. 10 Haziran'da bir gösteri tertipleme girişimi (bu Lenin'in önerdiği bir girişimdi), Bolsevikerin Nisan gösterisinin niteliğine karşı çıkan kesimi tarafından maceracı olarak mahkum edildi. 10 Haziran gösterisi sovyetlerin kongresi tarafından yasaklandığı için gerçekleştirilemedi. Ancak 18 Haziran'da parti rövasını aldı: Uzlaşmacıların (kendi açılarından düşüncesizce) düzenledikleri Petrograt genel yürüyüşü hemen tümüyle Bolsevikerin sloganları altında gerçekleştirildi. Yine de hükümet üstünlüğü ele geçirmeyi denedi: Cephede aptalca bir taarruza girişti. Bu belirleyici bir andı. Lenin 21 Haziran'da Pravda'da partiyi tedbirsizliklere karşı uyarıyor: "Yoldaşlar, şu an bir müdahalede bulunmak akıllıca olmaz. Şimdi devrimimizdeki yeni bir asamadan geçmemiz gerekir." Arkasından devrim açısından ve parti içerisindeki görüş ayrılıklarının gelişimi açısından önemli bir anı simgeleyen Temmuz Günleri geldi. Bu günler sırasında Petersburg kitlelerinin kendiliğinden baskısı hayati bir rol oynadı Lenin'in o ara zamanın gelip gelmediği, kitlelerin haleti ruhiyesinin sovyetik üst yapıyı asıp asmadığı, sovyetik yasallığa gözümüz bağlanıp kitlelerden geri kalıyor ve onlardan kopuyormuyuz somlarını kendine sorduğu kuskusuzdur. Çok muhtemeldir ki yapılan salt askeri nitelikteki Temmuz Günleri sırasında bazı eylemler Lenin'in durumun analiziyle çelismediklerine samimi, olarak inanmış bazı yoldaşlar tarafından yürütülmüştür. Daha sonraları Lenin "Temmuz'da oldukça budalalık yaptık" dedi. Aslında bu kez de olay bir kesiften öteye gitmedi ancak çok daha geniş çaplıydı ve hareketin daha ileri bir asamasını oluştuyordu ,geri adım atmak zorunda kaldık. Ayaklanmaya ve iktidarı ele almaya hazırlanan Lenin ve parti Temmuz müdahalesinde, düşman güçleri arasında yaptığımız derin bir kesfi epeyi pahaliya ödediğimiz bir ara asama olarak değerlendirdiler. Ancak bu kesif eylemimizin genel hattını saptırması söz konusu değildi. Aksine iktidarı ele alma politasına düşman olan yoldaşlar Temmuz ayaklanmasını zararlı bir macera olarak değerlendirdiler. Sağ kanat öğeleri, eylemliliklerini arttırdılar, eleştirileri çok daha keskinleştirdi, ancak daha sonra itirazların uslubu değişti. Lenin şöyle yazıyordu: "*Katılmamak gerektiğini savunan tüm bu yakarmalar, tüm bu düşünceler ya küçük burjuvalara özgü kafa karışıklığının ve korkunun ifadeleridir ya da eğer bolsevik saflardan kaynaklanıyorsa hainlerin eseridir.*" Böyle bir anda kullanılan hain kelimesi parti içindeki görüş ayrılıklarını trajik bir biçimde açığa çıkarıyordu. Daha sonraları bu kelime gitgide sık kullanılır oldu.

İktidar ve savaş meselesindeki oportünist tutum, ister istemez Enternasyonale yönelik tutumda da bir benzer yansımalarını bulacaktı. Sağ kanat partiyi sosyal yurtseverlerin Stokholm Konferansına katmaya çalıştı. Lenin 16 Ağustos'ta şöyle yazıyordu: "Kamanev'in 6 Ağustos'da Merkez Yürütme Konseyinde, Stokholm Konferansı üzerine yaptığı konuşma, partilerine ve ilkelerine sadık Bolseviker tarafından yalnızca kinanabilir." Daha sonra devrimci bayrağın Stokholm'de dalgalanmaya başladığı üzerine söylenmiş bir cümleyi kastederek Lenin ekliyordu: "*Bu Çernov ve Tsretelli uslubu ile yapılmış içi boş bir ifadedir. İğrenç bir yalandır bu. Stokholm'de dalgalanmaya*

baslayan devrimci bayrak degil, uzlasmalarin, anlasmalarin, sosyal emperyalistlerin affinin, ilhak eden topraklarin paylasimi için bankacilarin pazarliklarinin bayragidir."

Nasil önparlamentoya giden yol burjuva cumhuriyetine giden yol idiye, Stokholm'e giden yol da aslında İkinci Enternasyonal'e giden yoldu. Lenin Stokholm konferansinin boykotundan yana idi, tipki ön-parlamentonun boykotundan yana olduğu gibi. Mücadelenin en keskin anında, bir saniye dahi yeni bir enternasyonalin, komünist bir enternasyonalin kurulusu görevini unutmuyordu.

Daha 10 Nisan'da partinin adinin degistirilmesi için müdahale etti. Bu talebe gelen itirazları söyle degerlendiriyordu: "Bunlar, rutinin, uyusuklugun, pasifligin bahaneleridir. Artık kirli gömlegimizi çıkartıp temiz çamasırlar giymenin zamani gelmistir." Ne var ki yönetimdeki direnis o kadar güçlüydü ki partinin ismini degistirip Marks ve En-gels'in geleneklerine dönmesi için tam bir yıl beklemek gerekti. Bu olay Lenin'in 1917 yili boyunca gördüğü islev açısından karakteristiktir: Tarihin en keskin dönemecinde partiyi, yarin için düne karsi inatçı bir mücadeleye yönlendirmistir sürekli. Ve gelenek bayragi altında kendini açığa vuran dünün direnisi de zaman zaman korkunç bir keskinlige variyordu.

Bizim lehimize hissedilir bir dönüşüme varan Kornilof ayaklanması, görüş ayrılıklarını tümü ile yok etmemekle birlikte geçici olarak hafifletti. Bir dönem partinin sağ, kanadında, partiyle sovyetlerin çoğunluğu arasında, devrimin ve kısmen vatanın savunulması zemininde bir yakınlaşma sağlanması eğilimi belirdi. Lenin, Eylül ayında Merkez Komitesine yazdığı mektupta, buna tepkisini söyle dile getirdi: "*Derin inancım odur ki, ulusal savunma görüşünü kabul etmek veya (bazı Bolşeviklerin yaptığı gibi) S-R'lerle blok yapmaya, Geçici Hükümet'i desteklemeye kadar gitmek, hem en kaba cinsinden bir hatadır hem de tümü ile ilkesizlik gösterisidir. Ancak ve ancak proletaryanın iktidarı ele almasından sonra ulusal savunmaci olabiliriz...*" Daha ilerde de söyle devam etmektedir: "*Su an dahi Kerenski hükümetini desteklemeliyiz. Bu ilkelerimize aykırı davranmak olur. Peki ama denecek, Kornilof'a karsi savasmak gerekmiyor mu ? Tabii ki evet. Fakat Kornilof'la mücadele etmekle Kerenski'yi desteklemek arasında bir fark, bir sinir vardır ve bazı Bolşevikler bu siniri asarak, olayların akisina kendilerini kaptırıp uzlaşmacılığa düşmektedirler."*

14-22 Eylül'deki Demokratik Konferans ve onun doğurduğu 'Önparlamento, görüş ayrılıklarının gelişiminde yeni bir aşamayı temsil ederler. Menshevikler ve S-R'ler Bolşevikleri burjuva parlamenter ya-sallığına hapsedmek istiyorlardı. Bolşevikler'in sağ kanadı bu taktige yatkındı. Sağ kanadın devrimi nasıl gördüğünü yukarıda açıklamıştık. Sovyetler giderek yetkilerini uygun kurumlara terk edeceklerdi, yani belediyelere, Zemstvos'lara, sendikalara ve nihayet Kurucu Meclis'e ve böylece de politik sahneden çekileceklerdi. Önparlamentoya giden yol, kitlelerin politik düşüncesini demokratik devrimin taçlandırılması olan Kurucu Meclis'e doğru yönlendirecekti. Oysa Bolşevikler Petrograt ve Moskova sovyetlerinde çoğunluğu ele geçirmişlerdi bile; ordu içindeki etkinliğimiz hergün artıyordu. Artık kestirim ve olasılıklar saptaması zamani geçmişti, sözkonusu olan derhal hangi yola girileceğinin seçimiydi.

Uzlaşmacı partilerin Demokratik Konferans'taki tutumları sefil bir aşağılık düzeyindeydi. 'Ne var ki bize ayakbağı olabilecek bu konferanstan derhal açıkça çekilme önerimiz, halen parti yönetiminde büyük bir etkinliği olan sağ öğelerden kesin bir direnisle karsi karsiya kalıyordu. Bu sorun üzerindeki çalışmalar önparlamento'nun boykotu konusundaki mücadeleye bir giriş oluşturmaktaydı. 24 Eylül'de, yani Demok-ratik Konferans'tan sonra Lenin sunları yazıyordu: "Bolşevikler, protesto gösterisi olarak ve halkın dikkatini ciddi sorunlardan kaydirmaya çalışan bu konferansın tuzagina düşmemek için konferansı terk etmeliydi."

Demokratik Konferans'taki Bolşevik fraksiyon içinde önparlamentonun Boykotu konusundaki tartışmalar, sınırlı alanlarına rağmen olaganüstü büyük bir öneme sahiptiler. Özünde bu sağ kanadın yaptığı en geniş girişimdi. Bu tartışmaların stenografik tutanakları büyük ihtimalle yapılmamıştı, en azından bildiğim kadariyle bir tek sekreter notu dahi bulunmuş değildir. Bu derlemeyi hazırlayan redaksiyon ekibi notlarını arasında, bu konuyla ilgili son derece sınırlı malzemeler buldu. Kamanev

daha sonra Kamanev ve Zinovyev'in parti örgütlerine yolladıkları mektupta (11 Ekim), çok daha siddetli ve açık bir şekilde ifade edilen görüşlerini geliştirmişti. Kendi açısından sorunu en mantıklı şekilde koyan Nogin oldu. Özüde önparlamentonun boykotu. diyordu, bir ayaklanma çağrısıydı, yani Temmuz Günlerinin tekrarı. Çünkü kimse sadece adı önparlamento diye ayrı kurum boykot etmeye cesaret edemez.

Sag kanadin temel anlayisi devrimin kaçinilmaz olarak sovyetlerden burjuva parlamentarizmine gidecegi ve önparlamento'nun da bu yolda dogal bir asamayi teskil ettigi dogrultusundaydi Dolayisiyla parlamentonun sol kanadinda yer almaya hazirlendigimiz ölçüde önparlamentoya katilmamamiz için hiçbir sebep kalmiyordu. Yani söz konusu olan sözde demokratik devrimi tamamlamak ve sosyalist devrime "hazirlanmak" idi. Burjuva parlamenterizmi okulu yoluyla ileri ülkeler geri ülkelere geleceklerinin bir görüntüsünü veriyorlardı gerçekten. Çarlığın devrilmesi gerçek hayatta da gerçekleştiği gibi devrimci bir şekilde görülmüştü. Ama proletaryanın iktidarı fethetmesi parlamenter yoldan tamamlanmış demokrasi zemininde öngörülüyordu. Burjuva devrimi ile proleter devrimi arasında demokratik rejim altında gelecek uzun yıllar olmalıydı.

Önparlamento'ya katılım için verilen mücadele işçi hareketinin en kısa sürede "iktidar" için demokratik "mücadele" yatagina, yani sosyal demokrasinin yatagina kaydırma mücadelesiydi. Demokratik Konferans'taki fraksiyonumuz yüzden fazla üyeden oluşmuştu ve özellikle de bu dönemde bir parti kongresinden farksız bir görünüm içindeydi. Bu fraksiyonun aşağı yukarı yarısı önparlamento'ya katılmadan yana tavır aldı. Bu olay bile tek başına ciddi endişeler yaratacak nitelikteydi Ve nitekim bu andan itibaren Lenin sürekli olarak alarm zillerini çalmaya başlamıştı. Demokratik Konferans sırasında Lenin sunları yazıyordu: *"Demokratik Konferans'a bir parlamento imis gibi davranmamız , ağır bir hata ve esi benzeri görülmemiş bir parlamenter budalalık gösterisi olur. Çünkü bu konferans kendini devrimin egemen parlamentosu olarak ilan etseydi dahi hiçbir,seye karar veremeyecekti: Karar tamamen konferansın dışındadır, Moksova ve Petrograt'in işçi mahallelerinde verilmektedir"* Lenin'in önparlamento'ya katılma konusundaki görüşleri çeşitli beyanlarının kanıtladığı, özellikle de "Bolşevikler"ın önparlamento'ya katılımı konusunda verdikleri utanç verici karar türünden isyan ettirici hatalar"dan sözettiği Merkez Komitesi'ne yazdığı 29 Eylül tarihli mektubunda belirttiği doğrultuydu O'nun için bu karar ömrü boyu mücadele ettiği demokratik yanlısıların bir ifadesiydi. Burjuva devriminin proleter devriminden uzun yollarla ayrılması gerektiği doğru değildir. Parlamenter okulun iktidarın fethine hazırlık için tek hatta en temel okul olduğu da doğru değildir, iktidara giden yolun mutlaka burjuva demokrasiden geçtiği de doğru değildir. Bunlar tutarsız soyutlamalar ve sonucu yalnızca öncüyü bağlayacak ve onu "demokratik" devlet mekanizması aracılığıyla

burjuvazinin politik gölgesi, muhalefeti haline getirecek doktriner semalardır; bunlar sosyal demokratların ifadeleridir. Proletaryanın politikasını mektep semalarıyla değil sınıf mücadelesinin gerçek akışı içinde yönlendirmek gerekir. Önparlamento'ya gitmek değil iktidarı düşmanın elinden koparmak ve ayaklanmayı örgütlemek gerekir. Gerisi fazlalık olarak sonradan gelecektir. Lenin, hatta platformu önparlamento'nun boykotu olacak olan olaganüstü bir parti kongresi toparlamayı öneriyordu. O andan itibaren tüm makaleleri ve tüm mektupları sadece bu düşünceye ayrılmıştı: Önparlamentodan geçmemek ve uzlaşmacıların kuyruguna takılmamak, iktidar mücadelesine baslatmak üzere sokaya inmek gerekiyor.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

6. Ekim Devrimi Etrafında

Olaganüstü bir kongre toplamaya gerek kalmadı. Lenin'in baskısı gerek Merkez Komitesi'nde gerekse de önparlamento fraksiyonu içinde güçlerin sola kaymasını sağladı ve Bolşevikler 10 Ekim'de 'önparlamento'dan ayrıldılar.

Petrograt'ta sovyet ve hükümet arasındaki çatışma, Bolşevizm taraftarı olan garnizon birliklerinin cepheye yollanması meselesiyle sürüyordu. 16 Ekim'de ayaklanmanın yasal sovyetçi organı olan Devrimci Askeri Komite kuruldu. Partinin sağ kanadı olayların akisini frenlemeye çalışıyordu. Parti içindeki eğilim çatışması ve ülke içindeki sınıf mücadelesi dönüm noktasına giriyordu. Sağ kanadın tutumu en açık şekilde ve gerekçeleriyle Zinoviev ve Kamanev imzalı **İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine** başlıklı mektupta ifadesini buldu. 11 Ekim'de, yani devrimden iki hafta önce kaleme alınan ve partinin belli başlı örgütlerine yollanan bu mektup, Merkez Komitesi'nin silahlı ayaklanma konusundaki kararına siddetle karşı çıkmaktaydı. Partiyi düşmanın güçlerini küçümseme tehlikesine karşı uyarı ama aslında devrimin güçlerini korkunç bir şekilde küçümseyen ve hatta (25 Ekim'den iki hafta önce!) kitlelerdeki mücadele arzusunun inkar eden mektubun yazarları şöyle diyorlardı: "Suna kesinlikle kanıyız ki şu an silahlı bir ayaklanmayı ilan etmek sadece partimizin değil aynı zamanda Rus ve uluslararası devrimin kaderini tehlikeye atmaktır." Peki ama ayaklanmaya ve iktidarı ele almaya yeltenilmediği takdirde ne yapılmalıydı? Mektup bu soruya oldukça açıklıkla cevap veriyor: "Ordu ve işçiler sayesinde burjuvazinin sakagina dayanmış bir silah tutuyoruz." Burjuvazi bu tehdit altında Kurucu Meclis'i toplamamazlık edemez. Partimiz seçimlerde çok şanslıdır. Bolşevizmin etkinliği artıyor. Doğru bir taktik uygulayarak Kurucu Meclis'teki sandalyelerin en az üçte birini ele geçirebiliriz." Bu mektuba göre parti böylece, burjuva Kurucu Meclis'inde "etkin" bir muhalefet rolü oynamalıydı. Bu sosyal demokrat anlayış aşağıdaki değerlendirmelerle kısmen örtülüyordu: "Yasantımızın temel öğelerinden biri haline gelen sovyetler ilga edilemez... Kurucu Meclis devrimci çalışmalarında yalnızca sovyetlere dayanabilir. Kurucu Meclis ve Sovyetler, iste yönelmekte olduğumuz birleşik devlet modeli." Gariptir ki sağ kanadın çizgisini oldukça iyi niteleyen Kurucu Meclis'le sovyetleri birleştiren "birleşik" devlet iktidarı teorisi bir buçuk iki sene sonra Almanya'da Rudolf Hillerding tarafından yeniden ele alınır. Hilferding de proletaryanın iktidarı ele almasına karşı mücadele ediyordu. Alman/Avusturya oportünisti o zaman kopya çekmiş olduğunun farkında değildi.

İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine mektubu, Rusya'da halkın çoğunluğunun arkamızda olduğunu inkar ediyordu. Salt parlamenter çoğunluğu dikkate alıyordu. "Rusya'da ki işçilerin çoğunluğu ve askerlerin önemli bir kısmı bizle birlikte. Ancak bunun gerisi için durum belirsizdir. Örneğin, eğer Kurucu Meclis seçimleri yapılırsa köylülüğün çoğunluğunun S-R'ler için oy vereceği kanısındayız. Bu tesadüfi bir olay midir?" diyorlardı. Sorunu böyle koymak temel bir hata içermekteydi: Köylülüğün güçlü devrimci çıkarları olması ve bunları gerçekleştirmek için derin bir arzuya sahip olması mümkünse de, bağımsız bir politik tavır almasının mümkün olmadığı burada kavranılmamıştır; çünkü, köylülük ya oyunu S-R'lere vererek özünde burjuvaziden yana oy kullanacaktır ya da aktif bir biçimde proletaryaya katılacaktır. Bu iki siktan birinin gerçekleşmesi de bizim yürüteceğimiz politikaya bağlıdır. Eğer Kurucu Meclis'te muhalefet rolü oynamak üzere önparlamento'ya gitseydik, köylülüğü, neredeyse mekanik bir şekilde, çıkarlarını tatmin etme yolunu Kurucu Meclis içinde aramaya zorlamış olacaktık. Bunu da köylülük parlamentonun muhalefetinden değil çoğunluktan yola çıkarak yapmak durumunda olacaktık. Tam tersine iktidarın proletaryaya tarafından fethedilmesi köylülerin derhal büyük toprak sahiplerine ve memurlara karşı mücadelesi için devrimci bir çerçeve yaratacaktı. Yani sık kullandığımız tabirlerden biriyle sunu söyleyebilirim ki bu mektupta köylülüğün hem küçümsemesi ve hem de aldatılması söz konusu: Hem köylülüğün devrimci yeteneklerinin (proletaryanın önderliği altında) küçümsemesi, hem de politik bağımsızlığının abartılması. Bu çift hata da proletaryanın ve partisinin gücünün küçümsemesinden yani sosyal demokrat bir anlayıştan kaynaklanmaktadır. Burada sasilacak bir şey yoktur. Oportünizmin tüm nüansları son tahlilde devrimci güçlerin ve proletaryanın rasyonel olmayan bir değerlendirmesine dayanır.

Mektubun yazarları iktidarın fethi düşüncesine karşı mücadele ederken partiyi devrimci savaş perspektifleriyle korkutmaya çalışıyorlardı: "Askerlerin çoğunluğu bizi savaş sloganımız için değil,

baris sloganimiz için destekliyorlar... Eger iktidari ele aldıktan sonra dünya durumunun gerekleri yüzünden devrimci bir savas yürütme zorunluluğu ile karsi karsiya kalırsak, askerlerin seçkinleri bizimle kalacaktır ama kitle bizi terkececektir." Bu akıl yürütme son derece egiticidir. Bu gerekçeler burada aslında iktidarın ele geçirilmesine karsi yöneltimistir ancak, daha sonra Brest-Litovsk barisinin imzalanması yönündeki temel nedenleri burada bulabiliriz. Açiktir ki bu mektupta takinilan tavir mektubun yazarları Brest barisinin kabullenmesine oldukça yatkın hale getiriyordu. Bu konuda bize düşen, başka bir vesileyle bu konuda söylediklerimizi tekrarlamaktır: Lenin'in siyasi dehasını simgeleyen şey, tek basına geçici Brest teslimiyeti degildir, Brest ile Ekim'in ittifakidir. İste unutulmaması gereken budur.'

İşçi sınıfı, düşmanın kendisinden daha güçlü olduğu bilinci ile mücadele eder ve gelişir. Günlük hayatta sürekli olarak gözlemlenen budur. Düşmanın elinde zenginliği, iktidarı, her türlü ideolojik müdahale aracı, her cins baskı aygıtı vardır. Düşmanın bizden daha güçlü olduğu düşüncesinin kabullenmesi hazırlık dönemindeki bir devrimci partinin yaşamının ve çalışmasının yapısal bir parçasıdır. Zaten partinin sürükleneceği her türlü tedbirsiz veya erken hareketin sonuçları ona her seferinde ve kabaca, düşmanın gücünü hatırlatır. Ne var ki, düşmanın kendinden daha güçlüymüş gibi düşünme alışkanlığının, zaferin önündeki en büyük engel haline dönüştüğü, bir an da gelebilir. Burjuvazinin bu günkü zayıflığı, bir yönüyle, çünkü gücünün gölgesinde gizlenmektedir.

"Düşmanın gücünü küçümsüyorsunuz!" İste silahlı ayaklanmaya düşman olan tüm öğelerin buluşma noktası Sağ kanat zaferden iki hafta önce söyle yazıyordu: "Ayaklanma üzerine sadece laf etmek niyetinde olmayanlar, onun gerçekleştirebilme şansını iyice tartmalidirlar. Özellikle içinde bulunduğumuz anda, düşmanın gücü sanıldığından fazladır. Mücadelenin kaderini belirleyecek olan Petrograd'tır. Oysa Petrograd'ta proleter partinin düşmanları azımsanmayacak güçler toparlamışlardır: gayet iyi silahlandırılmış, çok iyi örgütlü, savasını bilen ve hırsla arzulayan 5000 junker; ayrıca genelkurmay, vurucu birlikler, kazaklar, garnizonun önemli bir kesimi, daha sonra Petrograd'ın çevresini sarmış topçu birliklerinin çok büyük bir kesimi. Ayrıca, Merkez Yürütme Komitesi aracılığıyla düşmanlarımız büyük ihtimalle cepheden asker getirtmeye de çalışacaklardır." (İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine) Oysa bir iç savasta sadece taburların sayısını saymak yetmez, aynı zamanda bilinç düzeylerini de dikkate almak gerekir. Kusursuz ve eksiksiz bir değerlendirmeye varmak hiçbir zaman mümkün değildir. Lenin de düşmanın Petrograd'ta önemli güçler yığdığını düşünüyor ve ayaklanmayı, kansız geçebileceğini düşündüğü, Moskova'dan başlatmayı öneriyordu. Hazırlık aşamasında bu tür kısmi hatalar en olumlu koşullarda dahi kaçınılmazdır ve her zaman en olumsuz sikki düşünmek daha akıldır. Fakat bizi burada ilgilendiren hata, düşmanın güçlerinin muazzam biçimde abartılması, düşmanın gerçekte hiçbir askeri gücü olmadığı halde oranların tümüyle çarpıtılmasıdır.

Almanya örneğinin kanıtladığı gibi bu sorun korkunç bir öneme sahiptir. Ayaklanma sloganı Almanya Komünist Partisi yöneticileri için esas olarak -hatta tümüyle- bir ajitasyon yöntemi olduğu sürece bu yöneticiler düşmanın silahlı güçlerini (Reichwehr, fasist birlikler, polis) akıllarına getirmiyorlardı Ancak sorunla doğrudan doğruya karsi karsiya kaldıklarında, düşmanın silahlı güçlerini neredeyse yok sayan bu aynı yoldaşlar, bu sefer de başka bir asiri uca sürüklendiler: bu kez burjuvazinin silahlı güçleri hakkında önlerine sunulan her rakamı veri olarak almaya başladılar. Bu rakamı (yarım milyon, hatta daha fazlasını yuvarladılar. Böylece de karsılarında onların çabalarını felçedecek kadar tikiz ve tepeden tırnaga silahlı bir kitle yarattılar. Alman karsi devrim güçlerinin hatiri sayılır bir nicelikte olduğu, en azından bizim kornilovcularımız veya yarı-kornilovcularımızdan çok daha iyi örgütlü ve hazırlıklı oldukları tartışma götürmez. Fakat Alman devriminin etkin güçleri de bizimkilerden farklıdır. Almanya'da proletarya nüfusun ezici çoğunluğunu temsil eder. Bizdeyse, en azından ilk aşamada, sorun Petrograd ve Moskova'da çözüldü. Almanya'da ayaklanma daha isin basından onlarca güçlü proleter odasına sahip olacaktı. Eger A.K.P. yöneticileri bunu akıl etmiş olsalardı, düşmanın güçleri ölçüsüzce sisirilmiş istatistik

kestirimlerinden çok daha az korkunç gözükürdü. Her halükarda Almanya'daki Ekim yenilgisinden sonra bu yenilgiye neden olan politikayı temize çıkarmak için yapılmış olan ve halada yapılmakta olan ve üstü örtülü niyetler içeren değerlendirmeleri kesinlikle geri çevirmek gerekir. Rus örneğimiz bu açıdan olaganüstü bir öneme sahiptir: Petrograt'ta kan dökmeden elde ettiğimiz başarıdan iki hafta önce -ki bu zaferi iki hafta öncesinde de elde edebilirdik- Partimizin deneyimli bazı politikacıları, karsımıza bir sürü düşman dikildiğini kanıtlamaya çabalıyorlardı: savasmasını bilen ve arzulayan junckerler, vurucu birlikler, kazaklar, garnizonun önemli bir kesimi, Petrograt'i saran topçular, cepheden getirtilen birlikler. Oysa gerçekte karsımızda hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey yoktu. Bir an için ayaklanmaya karşı olanların Partide ve Merkez Komitesi'nde çoğunlukta olduklarını varsayalım, iste o zaman eğer Lenin Merkez Komitesi'ne karşı partiye çağrı yapmasaydı -ki Lenin bunu yapmaya hazırlanıyordu ve kesinlikle de başarılı bir şekilde bunu yapabiliirdi- devrim yıkıma sürüklenirdi. Ama benzer durumla karşı karşıya kalan her partinin elinin altında bir Lenin bulunmaz. Eğer Merkez Komitesi'nde mücadeleden kaçma eğilimindekiler kazansaydı, tarihin nasıl yazılacağını tahmin etmek güç değil. Resmi tarihçiler durumu kuskusuz Ekim 1917'de ayaklanmanın bir çilginlik olduğunu kanıtlayacak şekilde aktaracaklardı: junckerlerin, kazakların, vurucu birliklerin sayısı hakkında okuyucuya mutlaka muhtesem istatistikler sunacaklardı. Ayaklanma sırasında denenmemiş bu güçler iste o zaman gerçekte olduklarından çok daha fazla korkutucu gözüküyorlardı. İste her devrimcinin bilincine iyice kazınması gereken ders budur. Lenin'in Eylül ve Ekim aylarında Merkez Komitesi üzerindeki zorlayıcı sürekli ve bıkmayan baskısı, ayaklanma zamanını geçirmemiz korkusundan kaynaklanıyordu. "Laf!" diyordu sağ kanat, "zaman geçtikçe etkinliğimiz artacaktır". Kim haklıydı ve zamanı geçirmek ne anlama geliyordu? Burada devrimin yolları ve yöntemleri konusundaki aktif, stratejik, Bolşevik yaklaşım, kadercilik dolu, Menshevik, sosyal-demokrat anlayışın en açık biçimde çatıştığı bir sorunu ele alıyoruz. Zamanı geçirmek ne demektir? Güçler ilişkisinin en çok bizden yana olduğu an elbette ki ayaklanma için en olumlu andır. Burada sözünü ettiğimiz şey tabii ki bilinç düzeyindeki, yani siyasi üst yapıdaki güç ilişkileridir yoksa hemen hemen tüm devrim dönemi için aşağı yukarı süreklilik arzeden altyapı değildir söz konusu olan. Tek ve aynı bir ekonomik zeminde, aynı toplumsal sınıf ayrışması temelinde, güç ilişkileri temelinde, proleter kitlelerin haleti ruhiyesine göre, yanlısalarının yok olması, siyasal deneyimlerinin birikimi, ara sınıf ve tabakaların devlet iktidarının kendisinin kendi kendine olan güveninin zayıflamasına bağlı olarak oynar. Devrim döneminde bu süreçler büyük bir hızla gelişir. Taktik sanatı iste bu koşullar bileşiminin bize en uygun olduğu anı yakalayabilmektir. Kornilov ayaklanması bu koşulları nihayi olarak hazırlamıştı. Kitleler kendi gözleri ile 'karşı devrim tehlikesini görmüş ve sovyetlerdeki çoğunluk partilerine olan güvenlerini yitirmişlerdi. Artık duruma bir çözüm arama sırasının Bolşeviklerde olduğu kanaatine varmışlardı. Ne devlet iktidarının çözülmesi ne de kitlelerin Bolşeviklere yönelttiği sabırsız ve titiz güvenin kendiliğinden akışı uzun süreli olamazdı; kriz ya su, ya da bu biçimde çözülecekti. Ya şimdi, ya asla! diye tekrarlıyordu Lenin.

Sağ kanadın buna cevabı şöyleydi: "İktidarın proleter partisinin eline geçmesi sorununu böyle koymak tarihi bir hatadır: Ya hemen, ya asla, hayır, proletaryanın partisi büyüyecek, sayısı giderek artan kitlelerin gözünde programı daha da anlaşılır hale gelecektir. İçinde bulduğumuz koşullarda bu başarılar dizisi iste ancak ayaklanma inisiyatifi olarak baltalanabilir... Bu felaket politikasına karşı uyarıda bulunuyoruz." (**İçinde Bulduğumuz Durum Üzerine**)

Bu kadere iyimserliği iyi incelemek gerek. Bu ulusal bir özellik olmadığı gibi, kişisel bir özellik de değildir. Daha geçen sene aynı eğilimi Almanya'da izledik. Özünde bu bekleme, kaderciliğin altında yatan kararsızlık ve hatta eylem yapma yeteneksizliğidir. Fakat bunlar bir teselli mükafatının ardına gizlenmektedir: sözde gittikçe daha etkin hale geliyormusuz, gücümüz gün geçtikçe artacakmış. Korkunç bir hata! Bir devrimci partinin gücü ancak bir ana kadar artar, daha sonra azalabilir: partinin pasifliği karşısında kitlelerin umudu hayal kırıklığına dönüşür ve bu sırada

panikten kurtulan dsman bu hayal kirikligini kedi lehine çevirir. Ekim 1923'de Almanya'da izledigimiz iste bu tür bir dönüşümdü. Rusya'da bile 1917 sonbaharında bu türde bir dönüşümden çok da uzak degildik. Belki de birkaç hafta daha geçmesi beklenseydi bu gerçekleşebilirdi. Hakli olan Lenin idi: Ya simdi, ya asla!

Ayaklanmaya karsi olanlar son ve en güçlü kozlarini oynayarak sunu diyorlardi: "Ama belirleyici sorun sudur: Baskentin asker ve işçilerinin zihniyeti, her ne pahasina olursa olsun arzuladiklari sokak kavgasından baska selamet görmeyecek bir raddeye mi varmistir? Hayir, böyle bir anlayis yoktur... Baskentin fakir halk kitlelerinde eger onlari sokaga inmeye itecek derece savaskan bir zihniyet var olsaydi, o zaman, inisiyatifi onlar altidi ve böylece Partimizin etkinliginin zayif oldugu, en önemli ve en büyük kitle örgütlerini de (demiryollari sendikasi, posta telegraf sendikasi vs.) peslerinden sürüklerlerdi. Oysa böyle bir anlayis fabrikalarda ve kislalarda dahi yoktur, bunun üzerine planlar inisa etmek bir aldatmacadir" (**Içinde Bulundugumuz Durum Üzerine**)

Partiyi yöneten Alman yoldaslarin da geçen seneki vurusmasiz ricati aldatmak için, kitlelerin savasmak istemedigini bahane ettikleri hatirlanirsa, 11 Ekim 1917'de yazilmis olan yukaridaki satirlar olaganüstü bir güncellik kazanirlar. Ama sunu iyi anlamak gerekir ki muzaffer bir ayaklanma genellikle, kitleler akilsizca savasa atmayacak kadar tecrübe sahibi olduklarinda ve savaskan, kararli ve aktif bir yönetimi talep edip bekledikleri zaman en iyi sekilde güvenceye alinmistir. Ekim 1917'de Nisan müdahalesi, Temmuz günleri ve Kornilov ayaklanmasından ders alan kitleler, en azından bunlarin seçkin tabakasi, artik söz konusu olanin kendiliginden pretostolar, kesif kollari degil iktidari ele alacak kesin ayaklanma oldugunu anlamislardi. Daha sonra artik içinde bulduklari zihniyet daha yogun, daha elestirel, daha düşünölmüs hale geldi. Güven ve yanilsama dolu bir kendiligindencilikten daha elestirel bir bilince geçis, kaçinilmaz olarak bir devrimci durum yaratir, kitlelerin zihnindeki bu giderek artan kriz ancak ve ancak partinin dogru bir politika gütmesiyle asilabilir, yani partinin proleter ayaklanmayi yönetme arzusuna ve yetenegine gerçekten sahip olmasıyla. Aksine, yavas yavas proletaryayi uzlasmacilardan koparmis ve bunun için uzun süre devrimci ajitasyon yapmis bir parti, kitlelerin güveni sayesinde olaylarin tepe noktasina ulastigi halde tereddüt etmeye baslar, öküzün altinda buzaği aramaya kalkisir, hik mik eder ve yan çizerse; kitlelerin eylemliligini felç eder, kitlelerde hayal kirikligina ve dagilmalara yol açarsa, devrimi kaybeder, ama buna karsin, yenilgiden sonra kitlelerin eylemliliginin eksikligini bahane etmenin yolunu açar. İçinde Bulundugumuz Durum Üzerine mektubu örgütümüzü iste böyle bir yola süröklüyordu. Allahtan, Parti Lenin'in önderliginde yönetici kesim arasindaki bu zihniyeti kararli bir sekilde tasfiye etti ve ancak böylece darbeyi muzaffer bir sekilde gerçekletirebildi. Artik Ekim Devrimi'nin siyasi sorunlarinin özünü niteledigimize ve partimizdeki görüs ayriliklarinin esas nedenini açiga çıkarmaya çalıştigimize göre geriye partide son belirleyici haftalarda gelisen mücadelenin en önemli anlarini kisaca incelememiz kaliyor.

Silahlı ayaklanmaya girisme kararı Merkez Komitesinin 10 Ekim tarihli toplantısında alindi, **Içinde Bulundugumuz Durum Üzerine** mektubu Partinin belli basli örgütlerine ayin 1 l'inde yollandı. Ayin 18'inde, yani tam bir hafta önce, Kamanev, Novaia Jizn'de bir mektup yayımladı. "Sadece Zinoviev ve ben degil" diyordu, "bir dizi yoldas daha, simdiki günler iliskisi içinde su anda sovyetler kongresinden bagimsiz ve de kongreden birkaç gün önce bir silahlı ayaklanmaya basvurmanin kabul edilemeyecek bir eylem olacağı, ve gerek devrim gerekse de proletarya için ölümcül nitelikte olacağı kanaatindeler." (Novaia Jizn, 18 Ekim 1917) 25 Ekim'de iktidar ele geçirilmis ve sovyet hükümeti Saint-Petersburg'da kurullmustu. 4 Kasim'da, Partinin önde gelen birçok militan sovyet partilerinden olusmus bir koalisyon hükümetinin olusturulmasini sart kosarak Merkez Komitesinden ve Halk Komiserleri Konseyinden istifa ettiler. "Aksi takdirde siyasi terör uygulamasıyla ayakta duran saf bolsevik bir hükümete razi olmamiz gerekecek," diyorlardı; aynı sirada yazilan baska bir belgede ise: "Demokrasinin çeşitli fraksiyonlari arasinda kan dökölmesine

bir an önce son verilmesini isteyen proletaryanın ve askerlerin ezici çoğunluğunun iradesine karşı Merkez Komitesinin yürüttüğü bu ölümcül politikanın sorumluluğuna daha fazla ortak olamayız. Bu nedenle işçi ve asker kitlelere görüşlerimizi açıklıkla söyleyebilme ve onları "Yasasın Sovyet Partileri Hükümeti! Bu zeminde derhal

anlasma!" çağrılarını desteklemeye çağırma hakkına sahip olabilmek için Merkez Komitesi üyeligidinden istifa ediyoruz." (Ekim Harekati, 1917 Devrimi Arşivleri)

Böylece, silahlı ayaklanmayı ve iktidarın ele alınmasını macera olarak görüp karşı çıkanlar ayaklanmanın zaferinden sonra da proletaryanın iktidarı ellerinden alıp kopardığı partilere iktidarın geri verilmesi için müdahale ediyorlardı. Peki ama Bolşevik Partisi ne diye iktidarı -çünkü gerçekten de söz konusu olan iktidarın geri verilmesiydi S-R'lere ve Mensheviklere iade edeceklermiş? Muhalefet üyelerinin buna cevabı şuydu: "İlerde doğabilecek kanlı olayları, bizleri tehdit eden açlığı, devrimin Kaledine taraftarlarınca ezilmesini önlemek için ve Kurucu Meclisin öngörülen tarihte toplanabilmesini sağlamak ve İşçi-Asker Temsilcileri Sovyetleri Rusya Kongresinin kararlaştırdığı barış programının gerçekten uygulanabilmesi için bu tür bir hükümetin oluşturulmasını gerekli görüyoruz."

Baska bir tabirle, sovyetist zeminden burjuva parlamentarizmine giden bir yol aramaktı söz konusu olan. Devrim önparlamento yolundan geçmeyi reddedip yolunu Ekim üzerinden inşa etmeyi seçtiğine göre, muhalefete göre önümüzdeki görev de devrimi diktatörlükten kurtarıp onu S-R'lerin ve Mensheviklerin yardımıyla burjuva rejimine doğru yönlendirmek oluyordu. Söz konusu olan bal gibi Ekim Devriminin tasfiye edilmesiydi. Bu koşullarda elbette ki her hangi bir anlaşma kesinlikle söz konusu olamazdı.

Ertesi gün, 5 Kasım'da, aynı eğilimin yansıdığı başka bir mektup daha yayımlandı:

"Bazı marksistlerin her türlü sağduyuya ve koşullara rağmen, tüm sosyalist partilerle anlaşmayı bize zorlayıcı biçimde dayatan fiili durumu dikkate almayı reddettikleri bir anda, parti disiplini adına kişi kültürüne kapılmanın, tüm sosyalist partilerle yapılacak olan bir anlaşmayı -ki bu anlaşma bizim temel taleplerimizi sağlamlatıracaktır- su veya bu kişinin ellerinde hükümete katılıp katılmamasına bağımlı hale getirip bir an için olsun kan dökülmesinin uzamasını kabul edemem." (İşçi Gazetesi, 5 Ekim 1917)

Mektubun yazarı Lozovky; "Bolşevik RSDİP' inin işçi sınıfının marksist partisi olarak mi kalacağı, yoksa artık geri dönüşsüz bir biçimde devrimci-marksizmle hiçbir alakası olmayan bir yola mi sapacağı" konusunda karar vermek için bir Parti Kongresi toplanması mücadelesine girme gerekliliğini ilan ediyordu.

· Durum gerçekten de umutsuz gözüküyordu, partinin programını gerçekleştirmek amacıyla iktidarda kalma çabalarını açıkça mahkum edenler sadece burjuvazi ve toprak sahipleri değil, sadece halen bir dizi örgütü (demiryolu işçileri Rusya komitesi, asker komiteleri, memurlar vs.) ellerinde tutan "devrimci demokrasi" değil ama aynı zamanda kendi partimizin en etkin bazı militanları, MK ye Halk Komiserleri Konseyi üyeleriydi. Yüzeysel bir değerlendirmeye durum gerçekten de umutsuz gözüküyordu. Muhalefetin taleplerini kabullenmek Ekim'i tasfiye etmek olurdu. Ama o zaman da devrimi yapmış olmanın da hiçbir anlamı kalmıyordu. Yapılacak tek bir şey kalmıyordu: kitlelerin devrimci iradesine güvenerek yolumuzda ilerlemek. 7 Kasım'da Pravda Lenin tarafından kaleme alınan, devrimci cosku dolu, açık, basit, tartışma götürmez formüller ile Parti kütlesine hitap eden MK'sinin kesin tavir takinması bir açıklama yayımlandı. Bu çağrı, partinin ve Merkez Komitesinin ileride izleyeceği politika üzerindeki tüm kuskuları kesin olarak kaldırdı.

"Yazıklar olsun tüm inançsız insanlara, tereddüt edenlere, şüphe edenlere! Yazıklar olsun burjuvazinin veya ona doğrudan ya da dolaylı yardımçılık yapanların çığlıklarından ürkenlere! Petersburg'lu, Moskova'lı ve diğer işçi ve askerlerde tereddütün zerresi yoktur. Partimiz, sovyet iktidarını korumak ve basta işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere tüm emekçilerin çıkarlarını

korumak üzere tek bir vücut olarak kenetlenmiş bir şekilde dimdik ayakta" (Pravda, 20 Kasım 1917)

Partideki en keskin kriz böylece atlatılmıştı. Fakat iç mücadele sona ermiyordu. Aynı çizgi üzerinde sürüp gidiyordu. Buna karşı siyasi önemi gittikçe azalıyordu. Kurucu Meclisin toplanması ile ilgili olarak Partimizin Petrograd Komitesinin 12 Aralık tarihli toplantısına Ouristy'nin sunduğu raporda, bunun son dercede ilginç bir kanıtını bulabiliriz:

"Partimizdeki görüş ayrılıkları yeni değildir. Daha önce ayaklanma konusunda ortaya tartışmanın akisini izlemektedirler, şimdi de bazı yoldaşlar Kurucu Meclis devrinin taçlandırılması gibi algılıyorlar. Küçük burjuva mantığıyla hareket ederek, incelikte ve nezakette kusur etmememizi talep ediyorlar vs. Kurucu Meclis üyesi Bolşeviklerin onun toplanmasını, güç ilişkilerini vs. denetlemesini istemiyorlar. Meseleye tamamen sekilci bir açıdan yaklaşıyorlar ve bu denetimin verileri sayesinde Kurucu Meclis etrafında nelerin olup bittiğini, görev bildiğimizi ve bu sayede ileride buna karşı tavrımızı saptamamızın kolaylaştığını anlamıyorlar... Biz şimdi proletaryanın ve yoksul köylülüğün çıkarları için mücadele ediyoruz; oysa bazı yoldaşlar. Kurucu meclisle son bulacak bir Burjuva Devrimi yaptığımız kanaatinde dirler.

Kurucu meclisin dağıtılması Rusya'nın ve partimizin tarihinde önemli bir dönemin bitişini simgeler. Proletaryanın partisi, iç dirençleri astıktan sonra sadece iktidarı ele geçirmekle kalmamış, onu korumasında bilmisti.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

7. Ekim Ayaklanması ve Sovyet Yasallığı

Eylül ayında, Demokratik Konferans günleri sırasında Lenin derhal ayaklanmaya geçilmesini talep ederek şöyle diyordu:

"Ayaklanma sorununa birer marksist gibi yaklaşacak, yani onu bir sanat olarak değerlendireceksek, aynı zamanda, bir saniye dahi kaybetmeden, ayaklanma birliklerinin genel kurmayını oluşturmali, güçlerimizin dağıtımını yapmalı, Alexandra tiyatrosunu kusatmalı, Peter-Poi kalesini işgal etmeli, genel kurmayı ve hükümeti tutuklamalı, Junkerlere ve "vahşi tugaylara" karşı, düşmanı şehrin göbeğine sokmaktansa döğüserek ölmeyi tercih ederek kendini feda etmeyi göze alabilecek birlikler yollamalıyız. Silahlı işçileri harekete geçirerek onları son kavgaya çağırmalı ve aynı anda hem telefon hem de telgraf merkezini ele geçirmeli, kendi istasyonuna yerleştirmeli, onu telefon aracılığıyla tüm fabrikalara, tüm birliklere, silahlı mücadelenin sürdürüldüğü her yere vs. bağlanmalıyız. Tabii ki tam bunlar yaklaşık örneklerdir ama ihtilali bir sanat olarak ele almaksizin içinde bulunduğumuz durumda marksizme ve devrime sadık kalınamayacağını kanıtlamak istedim." Bu yaklaşım ayaklanmanın hazırlığının ve gerçekleştirilmesinin partinin aracılığıyla ve partinin yönetimi altında gerçekleştirilmesi ve daha sonra zaferin Sovyetler Kongresince onaylanması anlamına geliyordu. Merkez Komitesi bu öneriyi kabul etmedi. Ayaklanma sovyetçi zemine kaydırıldı ve sovyetlerin ikinci kongresine bağlandı. Bu görüş ayrılığı özel bir açıklama gerektiriyor; o zaman dogal olarak bu ayrılık bir ilkesel sorun çerçevesine girmeyip, son dercede büyük bir pratik öneme sahip olduğu halde tamamıyla teknik bir sorun olarak belirecektir. Lenin'in ayaklanmaya geçmekte geç kalacağımızdan ne kadar endişelendiğini yukarıda anlatmıştık. Partinin tepe kadrolarındaki tereddütlerle karşı karşıya kalındığı için ayaklanmayı resmi olarak sovyetlerin ikinci kongresine bağlayan ajitasyon onun gözünde tahammül edilemeyecek bir gecikme, kararsızlara ve kararsızlığa verilmiş bir ödün, bosa zaman kaybı, yani ağır bir suç teşkil etmekteydi. Lenin Eylül sonundan itibaren bu düşünceyi birçok kereler işlemiştir. 29 Eylül'de şöyle yazar:

"MK ve Parti yöneticileri arasında, iktidarın derhal ele geçirilmesine, ayaklanmanın şimdi yapılmasına karşı olup, sovyet kongresinin beklenmesinden yana olan bir eğilim, bir akim vardır. Bu eğilime, akıma karşı mücadele etmek gerek." Yine Lenin, bu kez Ekim basında şöyle der:

"Beklemek cinayettir. Sovyetler Kongresini beklemek saçma, çocuksu bir sekilciliktir, devrime ihanettir." 8 Ekim tarihindeki Petrograd konferansi tezlerinde de "anayasalci yanilsamalara ve sovyetler kongresiyle ilgili umutlara karsi savasmaliyiz, illa da bu kongreyi bekleme niyetinden vazgeçmeliyiz." Ardindan 24 Ekim'de; "artik açıktir ki ayaklanmanin daha fazla geciktirilmesi ölüm demektir." der. "Bugün yenebilecek olan (ve mutlaka yenecek olan) ama yarini beklerlerse herseyi kaybedebilecek olan devrimcileri tarih asla affetmez.

Her saatin devrim dersinde dövülmüs olan bu mektuplar Lenin'in özelligi açısından ve anin degerlendirilmesi açısından olaganüstü bir öneme sahiptir. Bu mektuplara ilham veren duygu, devrime karsi, kaderci, beklemece, sosyal-demokrat, mensevik yaklasima, devrimi bir tür sonu gelmeyen film olarak algilayan yaklasima karsi duyulan tikslenme ve öfkedir. Zaman, siyasette genel olarak da önemli bir etkidir. Savas ve devrim dönemlerinde bunun önemi yüz kat daha artar. Bugün yapabilecek olan vann gerçeklestirebilecegimizin garantisi yoktur, Bugün ayaklanmak, düşmani devirmek iktidari ele almak mümkün olur. Buna bu yarin belki de imansiz hale gelebilir. Peki ama iktidari ele almak tarihin akisini degistirmektir, bu çapta bir olayin 24 saatlik bir zaman araligina bagli olmasi mümkünmüdür ki? Elbette ki mümkündür. Söz konusu olan silahlı ayaklanma oldu mu olaylar siyasetin kilometresi ile degil, savasin metresi ile ölçülür. Birkaç hafta, birkaç gün, hatta tek bir günün geçmesini beklerseniz, bu, bazi kosullarda devrimin yenilmesi, teslimiyeti anlamina gelebilir. Lenin'in baskisi, elestirisi, devrimci kuskuculugu olmasaydi parti büyük ihtimalle belirleyici anda çizgisini düzeltmezdi, çünkü yönetimin üst kademelerindeki direnç çok güçlüydü ve genel olarak savas sirasinda oldugu gibi, özel olarak iç savasta da genel kurmayin rolü her zaman büyük bir öneme sahiptir.

Ancak, bununla birlikte su da vardır ki, Sovyetlerin II. Kongresi'ne hazirlaniyor gözükerek ve bu kongreyi savunma süsü altında, ayaklanma hazirliklarinin yürütülmesi bize paha biçilmez faydalar da sagliyordu. Petrograd sovyeti olarak bizler, Kerenski'nin, garnizonun üçte ikisini cepheye sevkeme emrini iptal ettigimizden beri fiili olarak silahlı ayaklanma halindeydik. O zaman henüz Petrograd disinda bulunan Lenin olayin bu yönünü ve önemini yeterince degerlendiremedi. Hatirlayabildigim kadariyla o zamanlar mektuplarında bundan söz etmiyordu. Oysa garnizonun Petrograd'dan uzaklastirilmasina karsi çikip, Devrimci Askeri Komiteyi kurup (7 Ekim), tüm askeri kuruluslara ve birliklere komiserlerimizi yollayip, böylece hem Petrograd askeri bölgesi genel kurmayini hem de hükümeti tümüyle, tecrit ettigimiz andan itibaren, 25 Ekim ayaklanmasinin kaderi en azindan dörtte iki oraninda belirlenmistir. Yani bir anlamıyla, Petrograd birliklerinin Geçici Hükümet'e karsi silahlı ayaklanmasi (kan dökmeksizin)

gerçeklestirilmisti. Bu da iktidar sorununu belirleyecek olan sovyetlerin ikinci kongresinin savunmasini hazirlama siariyle gerçeklestirilmisti. Lenin'in kan dökmekten zafere ulasabilecegi düşüncesiyle ayaklanmayi Moskova'dan baslatma önerisi, gizlendiği yerden, Ekim ortalarına dogru baskent gamizonunun "barışçil" ayaklanmasindan sonra sadece zihniyet açısından degil, organik iliskiler açısından da tüm askeri kademelerde gerçekleşen kökten degisimin farkina varma olanagina sahip olamamsindan kaynaklanmaktaydi. Devrimci Askeri Komitenin emriyle askeri taburlarin kenti terketmeyi reddetmeleriyle, baskentte, üstü (burjuva demokratik devletin son artiklariyle) kabaca örtülü, muzaffer bir ayaklanmaya sahiptik. 25 Ekim ayaklanmasi sadece tamamlayici bir islev gördü. Bunun için de acisiz gerçekleşti. Moskova'daysa, aksine, Halk Komiserleri Konseyi Petrograd'a kurulmus oldugu halde mücadele çok daha uzun sürdü ve kanlı oldu. Açıktir' ki, ayaklanma Petrograd'daki harekattan önce Moskova'dan baslasaydi o zaman sonuca ulasmasi çok daha fazla sürecekti ve basariya ulasma sansi oldukça muğlak olacakti. Oysa Moskova'daki bir basarisizligin Petrograd'a da çok olumsuz yankilari olurdu. Tabii ki Lenin'in planıyla bile zafer imkansiz degildi ama olaylarin bu sekliyle akisi çok daha ekonomik çok daha karlı oldu ve daha bütünsel bir zaferle sonuçlandı.

Iktidarın ele geçirilmesini anımsadığımız Sovyetlerin ikinci kongresi ile aynı ana denk düşürebildik. Bunun tek sebebi de neredeyse "yasal" bir biçimde "sessiz" silahlı ayaklanmanın -hiç olmazsa Petrograd'da dörtte üç oranında hatta belki de onda dokuz oranında çoktan gerçekleşmiş olmasıydı, ikili iktidar halinin "normal" koşullarından doğduğu için bu ayaklanma bir yönüyle "yasaldı". Daha önce de kaç kez Petrograd Sovyeti -uzlaşmacıların elinde olduğu dönemde dahi- hükümetin kararlarını denetlemiş veya değiştirmişti. Tarihte Kerenskiizm olarak anılan bu rejimin oluşumuyla tamamen uyumlu bir işleyiş biçimiydi bu. Biz Bolşevikler Petrograd sovyetinde çoğunluğu elimize geçirdiğimizde ikili iktidarın yöntemlerini sürdürmek ve vurgulamaktan başka bir şey yapmadık. Garnizonun cepheye yollanması emrini denetleyip değiştirmeyi üstlendik. Böylece de Petrograd garnizonunun fiili ayaklanmasını ikili iktidarın yöntemleri ve geleneklerine dayanarak çıkardık. Daha da ötesi, iktidar meselesini ajitasyonumuzla birleştirerek bu ikili iktidar geleneklerini daha da geliştirip derinleştirdik ve tam Rusya'daki bolşevik ihtilali için yasal sovyetik çerçeveyi hazırladık.

Kitlelere sovyetik anayasacı yanlısı insanlar da asılmıyorduk, çünkü II. Kongre için mücadele, siyasi altında devrimci ordunun güçlerini de devamıza kazaniyor ve toparlıyorduk. Aynı zamanda beklediğimizden çok daha fazla bir oranda düşmanlarımızı, uzlaşmacıları, sovyet yasallığı tuzagina düşürdük. Politikada kumazlık yapmak her zaman tehlikelidir, hele devrim döneminde, çünkü düşmanı kandırma zordur ve üstelik kas yapayım derken göz çıkarıp, asil pesinizden gelen kitleleri yanıltabilirsiniz. Eğer bizim "kurnazlığımız" tamamen tuttuysa bunun nedeni, bu kumazlığın iç savastan kaçınmaya çalışan dahiyane bir strateji uzmanının uydurduğu yapay bir mucitlik eseri olmayıp uzlaşmacı rejimin kokusuna süresinin ve aleni çelişkilerinin doğal bir sonucu olmasındandır. Geçici Hükümet garnizondan kurtulmak istiyordu. Askerler ise cepheye gitmek istemiyordu. Bu doğal arzuya biz siyasi bir içerik kazandırdık, devrimci bir amaç kattık, "yasal" bir örtü verdik. Bu sayede garnizon içinde görüş birliğini sağlayarak onu Petrograd işçileriyle iyice kaynaştırdık. Düşmanlarımızısa, aksine içinde buldukları umutsuz durum ve kargaşa nedeniyle bu sovyet yasallığına safça sarılmaya hazırlandılar. Aldatılmak için can atıyorlardı, biz de onlara bu konuda yardımcı olmak için elimizden geleni yaptık.

Uzlaşmacılarla bizim aramızda sovyet yasallığı için bir mücadele sürüp gidiyordu. Kitlelerin gözünde iktidarın kaynağı Sovyetlerdi. Kerenski, Tseretelli, Skobelev Sovyetlerin içinden çıkmıştı. Ama biz de temel sloganımız olan: "Tüm iktidar Sovyetlere!" ile sovyetlere siki sikiya bağlıydık. Burjuvazi mesruluğunu imparatorluk Dumasından, uzlaşmacılar ise Sovyetlerden alıyorlardı. Ama onlar sovyetlerin rolünü hiçe indirmek istiyorlardı. Bizse, Sovyetlerden geliyorduk, ama iktidarı da onlara teslim etmek istiyorduk. Uzlaşmacılar sovyetlerle olan tüm bağlarını henüz koparmak istemiyorlardı. Bu nedenle de sovyet yasallığıyla parlamentarizm arasında bir köprü kurmak için acele ediyorlardı. Demokratik Konferansla Ön Parlamentosu bu amaçla topladılar. Sovyetlerin Ön Parlamentosu katilimi bir anlaşma ile onun eylemini onaylamak anlamına geliyordu. Uzlaşmacılar sovyet yasallığını yem olarak kullanıp, Devrimi avlamak ve onu burjuva parlamentarizmine sevk etmek istiyorlardı.

Ama sovyet yasallığını kullanmak bizim de isimize geliyordu. Demokratik Konferansın sonunda uzlaşmacılardan Sovyetlerin İkinci Kongresinin toplantıya çağırılması yolunda bir vaat kopardık. Bu Kongre onları bayagi sikistiriyordu: gerçekten de, sovyet yasallığından kopmadıkça, bu kongrenin toplanmasına karşı çıkamazlardı; bununla birlikte yapısı itibarıyla bu kongrenin onlar için pek de hayırlı olmayacağı da bal gibi farkındaydılar. Biz de bu nedenle, ikinci Kongre ülkenin geleceğini tayin edecekmiş gibi davrandık ve tüm propagandamızı bu kongreyi karşı devrimden gelecek saldırılara karşı savunmaya ve desteklemeye yönelttik. Uzlaşmacılar bizi Ön Parlamento konusunda sovyet yasallığı ile avlamışlardı, bu kez de biz Sovyetlerin İkinci Kongresi vasıtasıyla, aynı sovyet yasallığı zemininde onları avlamak, iktidarın parti tarafından ele geçirilmesi

sloganiyla silahlı ayaklanma hazırlamakla, Sovyetler Kongresini savunma gerekliliğine dayanarak ayaklanmayı hazırlamak ve gerçekleştirmek bambaska iki şeydir.

Böylece iktidarın ele geçirilmesini Sovyetlerin İkinci Kongresine baslarken, Kongrenin kendisinin bu sorunu çözebileceği yönünde saf umutlar tasimiyorduk. Sovyetçi biçimin putlastirilmesi anlayisi bizim anlayisimizin çok disinda birseydi. Iktidarın ele geçirilmesi için siyasi, örgütsel, askeri teknikle ilgili tüm alanlarda gerekli çalışmayı aktif biçimde yürütüyorduk. Tüm bu çalışmalara, iktidar sorunu konusunda karar verecek olan yaklasmaktaki kongre sayesinde, yasal bir görüntü veriyorduk.

Aslında tüm hatlarda saldırı halindeyken, savunmadaymış izlenimi veriyorduk. Aksine, Geçici Hükümet ise, eğer kendini ciddi biçimde savunmaya niyetlense, sovyetler kongresinin toplanmasını yasaklamak zorundaydı, o zaman da karşı tarafa silahlı ayaklanmayı baslatma bahanesi verilmiş olacaktı ki, bu da son derece de elverişli bir bahane olurdu. Böylece Geçici Hükümeti siyasi olarak güç durumda bırakmakla yetinmeyip, aynı zamanda onu iyice uyutmuş da olduk.

Hükümet üyeleri ciddi ciddi bizim sovyet parlamentarizmi yolunda olduğumuzu sanıyorlardı. Petrograd ve Moskova sovyetlerinin kararlarına benzer, iktidar meselesi üzerine yani kararlar alınacağı bir kongre olacağını, daha sonra da hükümetin, Öncü Meclisi ve gelecek Kurucu Meclisi dayanarak bizi kazıklayıp gülünç duruma düşürebileceğini sanıyorlardı. En akli basında küçük burjuvaların düşünce tarzı buydu. Kerensky'nin tanıklığı, bize bunun açık bir kanıtını vermektedir. Kerensky hatıralarında, 24 Ekim'i 25 Ekim'e bağlayan gecede dipten gelişmekte olan ayaklanma üzerine Dan ve diğerleriyle aralarında geçen fırtınalı tartışmaları anlatır:

"Dan önce bana, benden daha iyi istihbaratlarının olduğunu söyledi" der. Kerensky, "gerici genel kurmayından gelen raporların etkisiyle olayları abartıyordum. Daha sonra 'hükümetin onuruna dokunacak nitelikte' olsa da, sovyetlerin çoğunluğunun alacağı kararın, kitlelerin haleti ruhiyesini olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunacağına, etkilerini şimdiden göstermeye başladığına ve bolşevik propagandanın etkinliğinin 'hızla düşeceğine güvenmem gerektiğini söyledi."

"Ayrıca da, bolşeviklerin sovyetçi çoğunluğunun liderleri ile yaptıkları görüşmelerde 'sovyetlerin çoğunluğunun iradesine boyun eğmeye hazır olduklarını ve yarına kalmadan onların arzusu ve desteği dışında patlak veren ayaklanmayı bastırmak için gerekli tüm önlemleri almaya hazır olduklarını belirttiklerini naklediyordu. Dan'a göre bolşevikler, 'yarına kalmadan' (Hep yarın!) askeri genel kurmaylarını dağıtacak. Benim ayaklanmayı bastırmak için aldığım tüm önlemlerin, kitlelerin 'sabrini tasırdığını ve benim bu işlere burnumu sokmamın tek etkisinin sovyet çoğunluğu temsilcilerinin, ayaklanmanın temizlenmesi için bolşeviklerle tartışıp anlaşmasını engellemek olduğunu iddia ediyordu."

"Oysa Dan'ın bana bu değerli istihbaratları ilettiği sırada, kızıl muhafızların silahlı birlikleri hükümet binalarını sırayla işgal ediyorlardı. Dan ve arkadaşlarının Kislik Sarayı terketmelerinden hemen sonra da, Geçici Hükümetin bir toplantısından dönmekte olan Diyanet İşleri Bakanı Kartasev Millionnaia caddesinde tutuklanıyor ve Dan'ın bolşeviklerle yürüttüğü görüşmeleri sürdürmek için gittiği Smolny sarayına götürülüyordu, itiraf etmeliyim ki bolşevikler o sırada büyük bir enerji ve ustalikle hareket ettiler. Ayaklanma bütün hızıyla devam ederken ve "kızıl birlikler" bütün şehirde hareket halindeyken, özel olarak bu işle görevlendirilmiş birkaç bolşevik lider, 'devrimci demokrasinin' temsilcilerini uyutup aldatmak için başarılı bir şekilde uğraşıyorlardı. Bu açık gözler sabahlara kadar, sözde ayaklanmanın bastırılması ve barışılması için bir esas teskil edecek formüller üzerinde kılı kırk yarararak tartıştılar. Bu 'müzakere' yöntemiyle bolşevikler kendileri için son derece kıymetli bir vakit çalmış oldular. S-R'lerin ve Mensheviklerin savaskan güçleri zamanında harekete geçirilemedi. Kanıtlanması gereken de buydu!" (A. Kerensky, Deloin) Doğru, iste kanıtlanması gereken buydu. Görüldüğü gibi uzlaşmacılar sovyet yasallığı tuzagina tamamen düşmüşlerdi. Menshevikleri ve S-R'leri, ayaklanmanın bastırılması konusunda aldatmakla bazı bolşeviklerin özel olarak görevlendirildiklerine ilişkin Kerensky'nin tahminleri ise tamamen

yanlistir. Aslında müzakerelere katılanlar, bolseviklerin, gerçekten de ayaklanmanın bastırılmasının ve partilerin arasında bir anlaşma zemininde sosyalist bir hükümet kurulmasını arzulayan kanadıydı. Ama nesnel açıdan bakarsak, bu temsilciler, kendi yanlışları vasıtasıyla düşmanın yanlışlarını da beslemek suretiyle ayaklanmaya belirli bir katkıda bulunmuş oldular. Ne var ki onların bu hizmette bulunabilmiş olmalarını sağlayan, onların ihtarlarına ve tavsiyelerine rağmen, Partinin bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiyle ayaklanmayı sürdürmesi ve tamamlaması olmuştur.

Bu geniş toparlayıcı manevranın başarıya ulaşması için bir dizi irili ufaklı olaganüstü koşulun biraraya gelmesi gerekmektedir. Her şeyden önce artık savaşmak istemeyen bir ordu gerekliydi. Devrim anında milyonlarca insandan oluşan, yenilmiş ve hosnutsuz bir köylü ordusu olmasaydı, Devrimin tüm akisi, özellikle de ilk döneminde Subat'tan Ekim'e kadar giden dönem de dahil tamamen değişirdi. Ekim'in muzaffer sonucunu önceden belirleyen Petrograd garnizonu deneyini başarıyla gerçekleştirmemizi sağlayan bu koşullardır. Sessiz sakin, neredeyse farkına varılmayan bir ayaklanmayla, Kornilovculara karşı sovyet yasallığını savunmayı birleştiren bu özel bileşimi genel geçer bir yasa haline getirmek söz konusu olamaz. Aksine, bunu kesinlikle iddia edebiliriz ki, bu deney hiçbir zaman ve hiçbir yerde bu şekilde tekrarlanmayacaktır. Ancak yine de bunu dikkatle incelemekte yarar vardır. Hedef açık olarak bulunduğu zaman, durum net bir şekilde tespit edilip, mücadeleyi sonuna kadar götürme azmi olduğu sürece, kullanılacak yöntem ve araçların çeşitliliğini sergileyen bu tür bir inceleme her devrimcinin ufkunu açacaktır.

Moskova'da ayaklanma çok daha uzun sürdü ve çok daha fazla can kaybına neden oldu. Bunu kısmen, Moskova garnizonunun Petrograd garnizonu gibi devrimci bir ön hazırlıktan (birliklerin cepheye yollanması) geçirilmemiş olmasıyla açıklayabiliriz.

Petrograd'ta ayaklanma, tekrar edelim, iki aşamada gerçekleştirildi: Ekim'in ilk iki haftası içinde, tümenlerin kendi duygularıyla tamamen çakışan Sovyet kararına uyarak, genel kurmayın emrine uymayı reddetmeleriyle ve 25 Ekim'de, Subat hükümetini devirmek için ufak bir ek ayaklanma tek aşamalı oldu. Sonuçta ulaşmasının bu kadar uzamasının başlıca nedeni de bu olsa gerek. Fakat bir neden daha vardı: 'Önderliğin kısmen tereddüt etmesi. Birçok kez askeri harekattan müzakereye geçildi ve tekrar silahlı mücadeleye dönüldü. Önderliğin tereddütleri -ki birlikler bu tereddütleri anında hissederler- siyasette genel olarak olumsuz bir rol oynarlar; ancak söz konusu olan ayaklanma oldu mu, bu tereddütler ölümcül bir tehlike haline gelir. Yönetici sınıf bu anda kendine olan güveni çoktan kaybetmiş olmakla birlikte henüz idari aygiti elinde tutmaktadır. Devrimci sınıfın görevi bu devlet aygitini eline geçirmektir, bunun için de kendi gücüne güvenir durumda olmalıdır. Parti, emekçileri ayaklanmaya yönelttiği andan itibaren bundan çıkacak tüm sonuçları düşünmek zorundadır. Oyunu kuralına göre oynamak gerek, savaş savastır. Ve savasta da tereddütlere ve vakit kayıplarına tahammül edilemez. Bocalamak, oyalanmak, birkaç saatliğine dahi olsa, yönetici sınıflara, kısmen, yeniden güven verir ve isyancıların kararlılığının bir kısmını alır götürür. Oysa bu güven, bu kararlılık, ayaklanmanın kaderini tayin eden güçler bileşkesini belirler. Moskova'daki askeri eylemlerin adım adım gelişmesini, siyasi önderlikle arasındaki ilişkiyle birlikte bu açıdan değerlendirmek gerekir.

İç savaşın özel koşullar altında sürdürdüğü bir iki noktayı da belirtmenin (Örneğin isin ulusal öğelerin katılımı ile daha karmaşık hale geldiği anlar) büyük bir önemi olacaktır. Verilerin ayrıntılı bir incelemesine dayanan bu tür bir çalışma, iç savaş tüzüğü şeklinde kullanabileceğimiz kadar genel karakterde bazı yöntemler, kurallar, işlemler türetmemizi kolaylaştırabilecektir (1). Ancak ne olursa olsun tasrada iç savaşın akisi büyük ölçüde isin Petrograd'daki neticesi tarafından belirlenmekteydi. Moskova'da is uzamış olsa da. Subat devrimi eski devlet aygitini büyük ölçüde yıpratmıştı. Bunun mirasçisi olan Geçici Hükümet onu yenileyip güçlendirmekten acizdi. Daha sonraları, Subat'la Ekim arasında devlet aygitini sadece bürokratik ataletin bir kalıntısı olarak isledi. Tasra Petrograd'ı izlemeye alırmıştı: Subat'ta böyle davranmıştı, Ekim'de de aynı şeyi yaptı. Bizim

bayak avantajimiz, henüz olusma fırsatini elde etmemis bir rejimi devirmeye hazirlaniyor olmamizdi. Subat'in devlet aygitingin asiri dengesizligi ve kendine güvenmemesi, devrimci kitlelerin ve Partinin kendisine olan güvenini ayakta tutarak isimizi büyük oranda kolaylastirdi. Almanya ve Avusturya'da 9 Kasim 1918'den sonra benzer bir durum ortaya çıktı. Ne var ki orada sosyal demokrasi devlet aygitingin çatlaklarini doldurarak cumhuriyetçi burjuva rejiminin kurulmasına katkıda bulundu. Ki bu rejim bir istikrar örneği olarak gösterilemezse de, yine de alti yıldır ayakta duruyor. Diğer kapitalist ülkelerde ise bu tür bir avantaj, yani burjuva devrimiyle proleter devrimin bu tür bir işlevi olmayacaktır. Onlar Subat devrimlerini çoktan gerçekleştirdiler bile. Kuskusuz İngiltere'de daha bir dizi feodal artık vardır ama İngiltere'de bağımsız bir burjuva devriminden söz etmek mümkün değildir. İktidari ele alır almaz, İngiliz proletaryası bir solukta ülkeyi monarsiden, lordlardan vs. temizleyecektir. Batı'daki proleter devrimi tümüyle kurulmuş bir burjuva devletiyle karşı karşıyadır. Ama bu istikrarlı bir aygitle uğrassacak demek de değildir. Çünkü proleter ayaklanmanın ihtimali bile kapitalist devletin ileri derecede parçalanma sürecinde olmasını gerektirir. Bizde Ekim devrimi Subat'tan sonra henüz olusma fırsatini bulamamış devlet aygıtına karşı bir mücadele olduysa, diğer ülkelerde ayaklanma gittikçe parçalanmakta olan bir devlet aygıtıyla karşılaşacaktır.

1 }Bkz: Troçki. İç Savaş Sorunları, Pravda. 6 Eylül 1924.

Genel kural olarak, Komünist Enternasyonal'in IV. Kongresinde belirttiğimiz gibi, eski kapitalist ülkelerdeki burjuvazinin direncinin bizdekinden çok daha fazla olacağı varsayılabilir. Proletaryanın iktidari ele geçirmesi çok daha zor olacaktır, buna karşın iktidarın fethi ona, bizdeki Ekim sonrası durumdan çok daha istikrarlı, çok daha sağlam bir konum kazandıracaktır. Bizde iç savaş gerçek anlamıyla ancak proletaryanın belli başlı sanayi merkezlerinde ve Şehirlerde iktidari ele geçirmesinden sonra gelişmiş ve sovyet iktidarının varlığının ilk iki yılını doldurmuştur. Orta ve Batı Avrupa'da proletaryanın iktidari ele geçirmede daha fazla güçlük çekmesi, buna karşın iktidari ele geçirdikten sonra da bizden çok daha serbest kalması için bir çok neden vardır. Elbette tüm bunlar şartlı mütalaalardır. Olayların akıbeti büyük ölçüde devrimin çeşitli Avrupa Ülkelerinde hangi sırayla gerçekleşeceğine, böyle bir anda Sovyetler Birliğinin askeri müdahale olanaklarına, ekonomik ve askeri gücüne bağlı olacaktır. Ancak ne olursa olsun, iktidarın ele geçirilmesinin Avrupa ve Amerika'da, yönetici sınıfların bizdekinden çok daha ciddi, inatçı ve bilinçli bir direnişle karşılaşacağı kuvvetle muhtemel olduğu için, genel olarak silahlı ayaklanmayı ve iç savaş bir sanat olarak değerlendirmek zorundayız.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

8. Proletarya Devriminde Sovyetler ve Parti

İşçi temsilcileri sovyetleri bizde 1905 ve 1917'de belirli bir mücadele anındaki doğal örgütlenme şekli olarak hareketin bağrından çıktılar. Ne var ki; sovyetleri bir tür "doktrin", "ilke" olarak kabullenen genç Avrupa partileri, sovyetleri devrimin özerk bir ögesi olarak algılayan fetisist bir anlayışa kapılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Gerçekten de iktidar mücadelesi veren bir örgütlenme biçimi olarak sovyetlerin sağladığı olağanüstü avantajlar ne olursa olsun, ayaklanmanın başka türden bir örgütlenme zemininde (fabrika komitesi, sendika) gelişmesi de pek ala mümkündür ve sovyetler de iktidar organı olarak ayaklanma anında, hatta zaferden bile sonra ortaya çıkabilir. Bu bağlamdan Lenin'in Temmuz günlerinden sonra sovyet fetisizmine karşı yürüttüğü mücadele çok öğreticidir. S-R ve Menshevik sovyetleri Temmuz (1917)'da askerleri açıkça cepheye taaruz iten ve Bolşevikleri ezen yapılar haline gelmişti, işçi örgütlenmesi olarak fabrika komitelerine yöneliyordu. Eğer Kornilov ayaklanması olmasaydı hareket büyük ihtimalle bu yolu izleyecekti. Kornilov ayaklanması uzlaşmacı sovyetleri nefsi müdafaya itti ve kitlelerin bağlarını, sol kanat - yani Bolşevikler-sayesinde sıkıştırarak Bolşeviklerin onlara yeniden devrimci bir öz katmasına olanak verdi.

Son Alman deneyinin de gösterdiği gibi bu meselenin uluslararası boyutta çok büyük bir önemi vardır. Bu ülkede sovyetler birçok kez gerek ayaklanma organı olarak, gerekse de iktidarsız iktidar organları olarak birçok kez inşaa edildiler. Bunun sonucu olarak da 1923'te proleter ve yarı proleter kitlelerin hareketi, fabrika komiteleri etrafında toplanmaya başladı -ki bu komiteler özünde, bizde iktidarın doğrudan fethi için mücadele döneminden önce sovyetlerin görmekte olduğu işlevi görmekteydiler. Ne var ki Ağustos'ta ve Eylül'de bazı yoldaşlar Almanya'da derhal sovyetlerin yaratılmasına girişilmesini önerdiler.

Uzun ve ateşli tartışmalardan sonra bu öneri -haklı olarak- reddedildi. Fabrika komiteleri fiilen devrimci kitlelerin birleştiği merkezler haline gelmiş olduklarına göre, bu hazırlık döneminde sovyetler ancak bu komitelere paralel bir rol oynayabilir ve dolayısıyla içeriksiz bir şekil olmaktan öteye gidemezlerdi. Dikkatleri ayaklanmanın maddi görevlerinden (ordu, polis, birlikler, demir yolları vs.) özerk bir örgütlenme şekline kaydırmaktan başka bir işe yarayamazlardı. Ayrıca ayaklanmadan önce Sovyetlerin açıkça kurulması, arkası gelmeyecek bir savaş ilanı olurdu. Etrafında hatırı sayılır kitleler toplandığı için fabrika komitelerine katılmak zorunda olan hükümet, iktidarı ele geçirmeye çalışan resmi bir organ olarak kurulan sovyetlere ilk aşamada saldırıyordu. O zaman da sovyetleri tamamen örgütsel girişimler olarak savunmak için komünistlerin ortaya çıkması gerekecekti. Böylece de kesin mücadele herhangi bir maddi konumu savunmak veya elde etmek için değil, kitle hareketinin gelişiminin kaçınılmaz olarak ayaklanmayı gündeme getirdiği bizim seçtiğimiz bir anda değil, düşmanın seçtiği bir anda, bir örgütlenme şekli yüzünden, sovyetlerin yüzünden başlayacaktı. Oysa açıktır ki ayaklanmanın tüm hazırlık çalışması tamamen fabrika komitelerinin örgütlenme şekline tabi kılınabilirdi. Çünkü bu komiteler gittikçe büyüyen, güçlenen birer kitle örgütü olma fırsatını elde etmişlerdi bile ve ayaklanmanın tarihini saptama açısından partiye istediği gibi çalışma olanaklarını veriyorlardı. Elbette belirli bir aşamada sovyetler ortaya çıkacaktı. Fakat mücadelenin en sıcak anında, doğrudan ayaklanma organları olarak ortaya çıkmaları ihtimali zayıftı. Çünkü en kritik anda devrimci önderlikte bir ikilik yaratma durumu söz konusu olurdu. Bir İngiliz atasözü dereyi geçerken at değiştirilmez der. En önemli kentlerde zaferin elde edilmesinden sonra ülkenin her tarafında sovyetlerin kurulmaya başlaması da mümkündür. Her hal-ü karda muzafer ayaklanma kaçınılmaz olarak iktidar organları olarak sovyetlerin doğmasına neden olacaktı.

Sunu da unutmamak gerekir ki, bizde sovyet devrimin daha henüz "demokratik" aşamasında ortaya çıkmışlardı ve o zaman bir tür yasallaşmışlardı. Ve biz de, biraz tereddüt ettikten sonra onları kullanmıştık. Batı'da ki proleter devrimlerinde aynı şeyler olmayacak. Orada çoğu zaman sovyetler komünistlerin çağrısı üzerine kurulup daha sonra proleter ayaklanmanın doğrudan organları olacaktırlar. Proletarya henüz iktidarı ele geçirmemişken burjuva devletin aygıtının, sovyetlerin açıkça ayaklanmayı hazırlama organları olarak kurulmasını sağlayacak bir düzeyde parçalanabileceğini de ihtimal dışı bırakmıyoruz. Ama bunun genel kural haline gelmesi çok güçtür. Çoğu zaman sovyetleri ancak son dakikada, ayaklanmaya hazır kitlelerin doğrudan organları olarak kurabileceğiz. Son olarak sovyetlerin ayaklanmasının kritik anından sonra ve hatta zaferinden sonra, yeni iktidarın organı olarak kurulmaları ihtimali de vardır. Örgüt feisizmine düşmemek ve sovyetleri mücadelenin esnek, hayati şekli olmaktan çıkarıp, hareketin düzenli gelişimini bozacak şekilde ona dışardan katılmış bir örgütlenme "ilkesi" haline dönüştürmemek için tüm bu ihtimalleri sürekli akıldan tutmak gerek.

Son zamanlarda basınımızda İngiltere'ye proleter devrimin hangi kapıdan gireceğini söyleyecek durumda olmadığımız ilan edildi. Komünist Partisi kanalıyla mı, yoksa sendikalar kanalıyla mı, bilinmez. Sorunu tarihi bir boyuta ulaştırmayı amaçlayan bu şekilde koymak tamamen hatalı ve son derece tehlikelidir; çünkü son yılların en önemli dersini gizlemektedir. Eğer savaşın sonunda muzafer bir devrim olmadıysa bunun sebebi partinin yokluğudur. Bu yargı tüm Avrupa için geçerlidir. Çeşitli ülkelerde devrimci hareketin gelişiminin adım adım izleyerek bunun doğruluğunu

denetleyebiliriz. Açıktır ki, kitleler Parti tarafından gerektiği gibi yönlendirilseydi, 1918 ve 1919'da Almanya'da devrim zafere ulaşabilirdi. Finlandiya örneği, 1917'de bize, devrimci Rusya'nın doğrudan askeri yardımı kanadını altında doğrudan devrimci hareketin olağanüstü olumlu koşullarda gelişmekte olduğunu gösteriyor. Ama Finlandiya partisinin çoğunluğu sosyal-demokrattı ve devrimi yenilgiye sürükledi. Macar örneğinde de bu ders en az aynı açıklıkla karşımızdadır. Bu ülkede sol sosyalist demokratlarla ittifak halindeki komünistler iktidarı kendi elleriyle verdi. Savassız ve zafersiz bir başarı elde etmiş olan Macar Devrimi isin içinde mücadeleci bir önderlikten yoksun kalmış oldu. Komünist Partisi, gerçekten komünist bir parti olmadığını kanıtlayarak sosyal-demokrat partiyle bütünleşti ve ardından da, Macar proleterliğinin döğüskenliğine rağmen, bu kadar kolay elde ettiği koruyamasını beceremedi. Proleter Devrimi, Parti olmaksızın partiye krsi veya partinin yerini tutacak bir örgüt olmadıkça zafere ulaşamaz. Son 10 yılın en önemli dersi iste budur. İngiliz sendikaları gerçekten de proleter devrimin önemli bir kaldırıcı haline gelebilirler, örneğin bazı koşullar altında ve belirli bir süre boyunca işçi sovyelerinin yerine bile geçebilirler. Ancak Komünist Partinin desteği olmaksızın -hele hele ona karşı - bunu gerçekleştiremezler. Bu işlevi görmeleri ancak sendika içinde komünist etkinliğinin artmasıyla mümkündür. Proleter devriminde partinin işlevi ve önemini belirten bu dersin faturasını o kadar pahalıya ödedik ki, artık onun tek bir satırını bile unutmamız mümkün değildir. Burjuva devrimlerinde bilincin, hazırlığın ve yönetimin işlevi, proleteryanın devrimlerindeki işlevlerinden çok daha azdır. Burjuva devrimlerinin motor gücü de kitlelerdi, ancak simdikinden çok daha az örgütlü kitleler. Önderlik, her türlü maddi zenginliğe, eğitime ve örgütlenmeye (üniversiteler, belediyeler, basın vs.) sahip olan burjuvazinin çeşitli fraksiyonlarının elindeydi. Bürokratik monarsi kendini kaba deneylerle, rastgele savunuyordu. Burjuvazi, halk kitlelerinin hareketini kullanarak tüm sosyal ağırlığını teraziye atıp iktidarı ele geçirebileceği en elverişli anı seçiyordu. Oysa proleter devriminde, proleterya hem basitçe savaskan güçtür hem de öncüsünün kimliğinde devrimin önder gücüdür. Burjuva devriminde burjuvazinin gücünün, eğitiminin, belediyelerinin, üniversitelerinin gördüğü işlevi proleter devriminde görecektek olan tek nesne proleteryanın partisidir. Düşmanın sınıf bilinci büyük ölçüde arttığı için partinin işlevi de o oranda artmıştır. Asırlarca süren egemenliği boyunca burjuvazi eski bürokratik monarsininkinden kıyas kabul etmeyecek derecede üstün bir siyasi okul yaratmıştır. Parlamentarizm proleterya için bir ölçüde devrimci bir strateji okulu olmuştur. Bunu kanıtlamak için bugün özel mülkiyetin en büyük bekçisi haline gelen sosyal-demokrasiyi eğittiğini belirtmek yeter. İlk deneylerin de kanıtladığı gibi, Avrupa'da sosyal devrim çağı sadece amansız mücadeleler çağı değil aynı zamanda da hesaplı kitaplı mücadeleler, 1917'de bizde olandan çok daha fazla planlı ve hesaplı mücadeleler çağı olacaktır.

İste bu nedendir ki, iç savaş meselesini ve özellikle ayaklanma sorununun şimdiye kadar yapıldığının çok dışında bir şekilde ele almamız gerekir. Lenin'in yaptığı gibi Marx'ın sözlerini tekrarlayalım : "Ayaklanma bir sanattır." Ne var ki son yıllarda biriktirdiğimiz yaygın deneylere dayanarak iç savaş sanatının belli başlı öğelerini incelemesek bu düşünce içi boş bir deyim olarak kalır. Sunu açıkça belirtmemiz gerek; silahlı ayaklanma meselelerine karşı kayıtsızlığımız, sosyal demokrat geleneğin içimizde hala koruduğu hatırı sayılır gücün bir göstergesidir. İç savaş meselelerine, her şeyin gerekli anda kendi kendine hallolacağı umuduyla, yüzeysel bir şekilde yaklaşılan bir parti kaçınılmaz olarak yenilgiye kosmaktadır. 1917'den bu yana proleter savaşçıların deneylerini kolektif bir biçimde incelemek ve özümsemek gerek. Burada değindiğimiz 1917'deki parti içi gruplaşmalar tarihi, iç savaş deneyinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir ve Komünist Entenasyonel'in izleyeceği politikalar açısından doğrudan bir öneme sahiptir. Daha önce de söylemistik şimdi de tekrar ediyoruz; görüş ayrılıklarımızın incelenmesi hiçbir şekilde o zamanlar hatalı bir politika izlemiş olan yoldaşlara karşı bir saldırı olarak görülmez ve görülmemelidir. Ama su da var ki, sırf partinin tüm üyeleri o zamanlar

proleterya devrimine ayak uyduramadılar diye parti tarihinin bu en önemli bölümünü bir kalemde silip atmakta kesinlikle kabul edilemez. Onu doğru değerlendirebilmek ve her şeyi yerli yerine koymak için parti tüm geçmişini, bilmek hakkına ve görevine sahiptir. Devrimci bir partinin geleneği, sorunların üstünü örtmeden değil, eleştirel bir açıklıktan geçer.

Tarih partimize gerçekten çok değerli devrimci avantajlar sağlamıştır. Çarlığa karşı kahramanca mücadeleler geleneği; yeraltıyla meşhurların kosullarına bağlı devrimci yöntemler, alışkanlıklar; tüm insanlığın devrimci deneyiminin teorik olarak geliştirilmesi; mensevizme karşı narodnikler'e karşı, uzlaşmacılığa karşı mücadele; 1905 derslerinin ışığında uluslararası işçi hareketinin sorunlarının incelenmesi; iste bütününde Partimize olaganüstü bir sağlamlık, üstün bir öngörü, eşsiz bir devrimci çap veren öğeler bunlardır.

Tüm bunlara rağmen, bu kadar iyi hazırlanmış bir partide, daha doğrusu yönetici kesiminde bile, nihai eylem anında, proleter devrimine siddetle karşı çıkan ve devrimin en kritik anında -1917 Subat'ından 1918 Subat'ına- en temel sorunlarda sosyal- demokrat bir konuma geçen, bir grup eski tecrübeli Bolşevik oluşabimistir. Partiyi ve devrimi, bu durumun olumsuz etkilerinden kurtarmak için Lenin'in parti içindeki olaganüstü etkinliği gerekti. Diğer ülkelerin komünist partilerinin bizim okulumuzdan bir şeyler öğrenmesini istiyorsak bunu unutmamalıyız. Yönetici kadronun seçimi sorunu tüm Batı Avrupa Partileri için büyük öneme sahiptir. Almanya'da 1923 Ekim'inin iflasi deneyinin kanıtlandıklarından biri de budur. Ancak bu seçim devrimci eylem ilkesine göre gerçekleştirilmelidir... Almanya'da parti yöneticilerinin değerini doğrudan mücadeleler sırasında deneyecek yeterli fırsatımız oldu. Bu deneyler yoksa tüm diğer ölçütler yeterli güvenilirlik derecesine sahip değildir. Son yıllarda Fransa'da sınırlı bir şekilde bile, bu kadar devrimci çalkalanma olmadı. Yine de, Parti Yönetim Komitesi ve sendika yöneticilerinin acil ve önemli sorunlara (örneğin 11 Ocak 1924 kanlı mitingi) tepki göstermeleri gerektiğinde bazı içsavs patlamaları oldu. Bu tür olayların incelenmesi Partinin yönetiminin, önderlerinin tutumlarını, çeşitli organlarının değerini ölçmek için paha biçilmez veriler sunmaktadır. Kisilerin seçiminde bu tür verileri dikkate almamak kaçınılmaz olarak yenilgiye sürüklenmektir, çünkü kararlı, açık göz ve cesur bir parti yönetimi olmaksızın proleter devriminin zaferi mümkün değildir.

Her parti, en devrimcisi bile, kendi örgütsel tutuculuğunu geliştirir : aksi halde gerekli istikrarı sağlayamaz. Ancak bu durumda mesele ölçüyü kaçırmamaktır. Devrimci bir partide gerekli tutuculuk derecesi rutinden tamamen kurtulma, yönetim esnekliği ve eylemde atılacakla bütünleşmelidir. Yukarıda gördüğümüz gibi, Lenin, en devrimci partilerin bile, durumda ani bir değişiklik olduğunda bunu yeni görevler izlediklerinde eski çizgilerini izlemeye devam ettikleri takdirde, devrimci gelişimin önünde bir engel haline geleceklerini veya gelme eğiliminde olacaklarını söylerdi. Parti tutuculuğu, tipki insiyetif gibi, en yoğun ifadelerini örgüt yönetiminde bulurlar. Oysa henüz en keskin dönemeci gerçekleştirme görevi Avrupa Komünist Partilerinin önünde duruyor : Hazırlık çalışmasından iktidarı ele geçirmeye geçiş. Bu dönemeç en çok sorumluluk yükleyen, en çok vasıf isteyen ve en tehlikeli dönemeçtir. Ve partinin basına gelebilecek en büyük felake bu ani kaçırmaaktır.

Kendi deneylerimizin ışığı altında Avrupa'da ve özellikle Almanya'da son yıllardaki mücadelelerin deneyimi bize sunu gösteriyor: ileriye doğru en büyük hamleyi yapması gerektiğinde partiyi geriye doğru çekmeye yatkın iki tür önder vardır. Bir kısmı öncelikle güçlükleri ve engelleri görmeye yatkın ve her durumu, daima bilinçli olmasa da eylemden sakınma niyetiyle değerlendirme eğiliminde olanlardır. Bunlarda Marxsızım, devrimci eylemin olanaksızlığını tesvik emeye yarayan bir yöntem haline gelmiştir. Rus Mensevikleri bu tür önderliğin en belirgin örneklerini temsil etmektedir. Fakat bu tip sadece mensevizme özgü değildir ve en devrimci partide de, en üst düzeyde görevli militanlarda bile ortaya çıkabilir. Diğer katagorinin temsilcileri ise yüzeysel ajitatörlerdir. Kafalarını çarpmadıkça hiçbir engel görmezler. Gerçek güçlükleri kelimelerle oynayarak atlamaaları, her meseledeki asiri iyimserlikleri, karar anı geldiğinde kaçınılmaz olarak kötümserliğe ve

karamsarliga dönüşür. İlk kategori için, çapsiz, ufak hesaplar pesindeki devrimci için, iktidarın ele geçirilmesi önündeki güçlükler, yolunun üzerinde görmeye alistigi güçlüklerin önüne yigilmesi ve çoğalmasından ibarettir. İkinci tip, yüzeysel iyimser içinse, devrimci eylemin güçlükleri hep aniden karsısına çıkıverirler. Hazirlik döneminde bu iki tip insanın tavirlari bambaskadir: biri devrimci açıdan kendisine güvenimesi mümkün olmayan bir kuskucu olarak ortaya çıkar, diğeri ise, buna karsin, atesli bir devrimci izlenimi verebilir. Ama karar anında her ikiside el ele verip ayaklanmaya karsi çıkarlar. Oysa tüm hazirlik çalışmalarının tek değeri Partyi ve özellikle yönetici organlarını ayaklanma anına karar verip onun yönlendirilme yetenegine kavusturulmasında yatar. Kendi Ekim devrimleri sırasında çuvallarını engellemek üzere onları eğitmek ve içlerinden bir yönetici kadro seçmek.

Ekim Dersleri: Leon Troçki (1924)

9. Bu Kitapla İlgili Olarak

"Demokratik" devrimin ilk asaması, subat devriminden, Mensevik ve Narodnik'lerin de katıldığı bir koalisyon hükümetinin 6 Mayıs'ta olusturulmasıyla taçlanan Nisan krizine kadar devam eden dönemdir. Bu kitabın yazarı bu ilk asamanın olaylarına katılmamıştır, çünkü Petrograd'a ancak 5 Mayıs'ta, koalisyon hükümetinin oluşmasından bir gün önce gelebilmiştir. Devrimin ilk asaması ve olasılıkları Amerika'da yazmış olduğum makalelerde açığa çıkarılmaktadır. Bu makaleler sanırım öz itibarıyla, Uzaktan Mektuplar'ında Lenin'in sunduğu devrim analiziyle çakışmaktadır.

Petrograd'a geldiğim ilk günden itibaren bolşeviklerin merkez komitesiyle tam bir uyum içinde çalıştım. Lenin'in proletaryanın iktidarı fethetme teorisini tümüyle desteklediğimi belirtmeye gerek yok. Köylülük meselesinde ise "proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" formülüne sarılan bolşeviklerin sağ kanadına karşı mücadelesinin ilk asamasını bitirmekte olan Lenin'le ufak bir anlaşmazlığım dahi yoktu. Partiye resmen üye olmamdan önce de, Parti adına yayımlanan birdizi karar ve belgenin hazırlanmasına katılmıştım. Partiye girişimi üç ay geciktiren tek şey Bolşeviklerle mejravyontsi örgütünün en iyi elemanları ve genel olarak devrimci Enternasyonalistlerin birleşmesini hızlandırmak oldu.

Bu kitabın yazılması, o zamanlar birleşme için yazdığım makalelerin birinde kullandığım bir cümleye dikkatimi çekti. Bu cümlede örgütsel meselelerde bolşeviklerin "dar grupçu anlayışından" söz ediyordum. Tabii Sorine gibi derin düşünürler derhal bu cümleyi doğrudan doğruya tüzüğün birinci maddesi üzerindeki geçmiş görüş ayrılıklarına bağlayacaklardır. Bu mesele üzerine, hele sözde ve eylemde, örgütsel meseledeki büyük halarımı kabullendiğim bir anda tarışma açmanın gregini hissetmiyorum. Mamafih, bu kadar "uyanık" olmayan normal bir okuyucuyu yukarıda sözü edilen cümlelerin çok daha basit ve doğrudan bir açıklamasını günün somut koşullarında bulabilirler. Mejravyontsi örgütünün işçileri Petograd Komitesinin örgütsel politikasına karşı hala derin bir koku besliyorlardı. Buna karşılık olarak o zaman makalemde sunu yazmıştım: "Geçici mirası olan 'dar grupçu zihniyet' hala devam ediyor ama bunun azalması için mejravyontsi'ler ayrı, kopuk bir grup olarak yaşamaktan vazgeçmelidirler."

Sovyetlerin birinci kongresinde getirdiğim salt polemik "öneri" bir düzine Piechehanov'dan oluşan bir hükümet kurma meselesi, -sanırım Sukhanov tarafından- Piechehanov'a duyduğum özel bir sempatiye bağlandı ve aynı zamanda bunun Lenin'in taktigiden farklı bir taktik olduğu şeklinde yorumlandı. Bu tabii tamamen saçma bir yorum. Partimiz, Menseviklerin ve S-R'lerin yönetimlerindeki sovyetlerin iktidarı almasını talep ettiğinde, bu suretle Piechehanov gibi insanlardan oluşmuş bir hükümet "talep ediyordu". Son tahlilde Piechehanov, Çernov veya Dan arasında hiçbir temel farklılık yoktur. Tümü de iktidarın burjuvaziden proletaryaya naklini kolaylaştırma işlevi görebilirdi. Piechehanov belki istatistigi daha iyi biliyordu ve Tseretelli veya Çernov'dan biraz daha pratik bir adam izlenimini veriyordu. Bir düzine Piechehanov'dan oluşmuş hükümet, koalisyon yerine küçük-burjuva demokrasisinin olagan temsilcilerinden oluşmuş bir

hükümet olacakti. Partimiz tarafından yönlendirilen Petersburg'lu kitleler " Kahrolsun 10 kapitalist bakan " sloganini haykirdiklerinde bu surette Menseviklerin ve S-R'lerin bunların yerine geçmesini talep etmiş oluyorlardı. " Burjuva demokrat bayları kadetleri kovun, buna karşılık bizde size, zamani geldiğinde mümkün olan en 'yumusak' şekilde sizleri görevlerinizden alacağımıza söz veriyoruz. Bu zaman da zaten yakındır". Burada ayrı politik çizgi aramak abestir, benim çizim Lenin'in defalarca belirttiği çizgiydi...

Kislovodsk

15 Eylül 1924